

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Grindcore: subkultura, o které se nemluví

Bc. Zuzana Bušková

Diplomová práce

2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Zuzana Bušková**
Osobní číslo: **H15352**
Studijní program: **N6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Grindcore: subkultura o které se nemluví**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Diplomová práce se bude zabývat subkulturou hudebního stylu grindcore v České republice. Grindcore je považován za jeden z nejextrémnějších hudebních stylů vůbec. Práce bude založena na sociálně antropologickém výzkumu mezi členy grindové subkultury, přičemž studentka bude zkoumat vztah aktérů ke grindcoru, ideologické postoje s tímto stylem spojené, grindcore jako životní styl, pohled, na vyznavače toho stylu, většinovou společností, apod. Terénní výzkum bude probíhat více než jeden rok na koncertech a festivalech, ale také v domácích informátorů. Bude využito zúčastněného pozorování a rozhovorů s členy kapel, fanoušky a pořadateli koncertů a festivalů. Interpretace dat bude z velké části zastřešena literaturou pojednávající o punkové a metalové subkultuře.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ERIKSEN, Thomas Hylland. 2007. Antropologie multikulturní společnosti. Praha/ Kroměříž: Triton.

CHMELÍK, Jan. 2001. Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty. Linde Praha a.s.

CHRISTE, I. 2005. Heavy Metal: Kompletní historie pro znalce. Praha, BB/art.

KOLÁŘOVÁ, M. 2011. Revolta stylem. Hudební subkultury mládeže v České republice. Praha, SLON.

SMOLÍK, J. 2010. Subkultury mládeže. Praha: Grada.

ŠVAMBERK, A. 2011. No Future! Kapitoly o britském punku. Praha, Maťa.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Tereza Hyánková, Ph.D.

Katedra sociálních věd

Datum zadání diplomové práce:

31. března 2016

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2017

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2016

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30.11.2017

Bc. Zuzana Bušková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí mé práce PhDr. Tereze Hyánkové, PhD za její ochotu a cenné rady, které mi během psaní diplomové práce poskytla. Dále bych chtěla poděkovat za čas, který mi věnovala při konzultacích.

V další řadě bych ráda poděkovala všem dotazovaným za čas, který mi věnovali a za poskytnutí informací pro vypracování této práce.

Anotace

Diplomová práce se zabývá subkulturou, která je spojená s hudebním stylem grindcore v České republice. Hlavním cílem je prozkoumání této subkultury na základě rozhovorů s jejími přívrženci. Hlavními tématy jsou styl a vizáž vyznavačů grindcoru, subkulturní kapitál a hierarchie v rámci této subkultury, životní styl a ideologie spojené s grindcorem. Na konci je popsán pohled většinové společnosti na grindovou subkulturu a festival Obscene Extreme, který je největším grindovým festivalem na světě. Praktická a teoretická část výzkumu je v této práci propojena.

Klíčová slova: Subkultura, grindcore, metal, hudba

Title

Grindcore: subculture about which isn't spoken

Annotation

The diploma thesis deals with subculture, which is associated with the grindcore music in the Czech Republic. The main purpose is to explore this subculture on the basis of interviews with their supporters. The main topics are the style and visage of grindcore followers, subcultural capital and hierarchy within this subculture, lifestyle and ideology associated with grindcore. At the end is described view of the majority society to grind subculture and Obscene Extreme festival, the biggest grind festival in the world. A practical and theoretical part of the research in this work is connected.

Keywords: Subculture, grindcore, metal, music

Obsah

Úvod	9
1. Metodologie	11
2. Vymezení hudebních stylů: Od punku a metalu až ke grindcoru	16
2.1. PUNK´s Not Dead	16
2.2. Metalheads	17
2.3. Spojené síly: Metal a hardcore punk.....	19
2.4. „Odporný, hnusný“ grindcore	20
3. Největší grindový festival na světě: Obscene Extreme Festival.....	22
4. Subkultura, definice, historie a výzkumy	24
4.1. Punková subkultura.....	27
4.2. Metalová subkultura.....	29
5. Grindcore jako základní kámen	31
6. Styl a vizáž grinderů	32
6.1. Dlouhé vlasy a těžké boty pryč: Tohle je grindcore!	34
7. Subkulturní kapitál a uspořádání v rámci grindové subkultury	38
8. Vstup zakázán? Regiony na grindových koncertech a festivalech.....	42
8.1. Kotel a prostor pro návštěvníky	42
8.2. Stage.....	44
8.3. Backstage	48

9. Grindcore jako životní styl.....	51
9.1. Vegetariánství a veganství.....	52
9.2. Alkohol a drogy: Ano, či ne?	55
10. Ideologie a názory	58
10.1. Antifašismus a grindcore.....	60
11. Nejsme šílenci: Pohled na grindovou subkulturu zvenčí.....	67
11.1. Morální panika a démonizace	68
12. Závěr	73
13. Seznam použitých zdrojů:	76
14. Přílohy.....	81

Úvod

„Zkoušeli jste se někdy zeptat veřejnosti, co je to grindcore? Já jo, a víte co? Nikdo grindcore nezná.“

Z tohoto důvodu jsem zvolila právě tento název, nejedná se o žádné tabu, zakázané slovo nebo něco podobného, jedná se o hudební styl, který zná jen málokdo, ale znají ho po celém světě. *„Ale kdo ho (grindcore) pozná, už nikdy nechce nic jiného“* (I3).

Grindcore je považován za jeden z nejextrémnějších hudebních stylů vůbec. Jedná se o hudební styl vycházející z punku a metalu, který je specifický svou extrémní rychlostí. Protože se jedná o tak extrémní hudební žánr, je logické, že fanouškovská základna není nijak velká, ale fanouškové grindu jsou jedni z nejvěrnějších (metaldescent 2014).

O grindu se v literatuře hovoří jen velmi málo a o subkultuře s ním spojené v podstatě vůbec. Tato skutečnost byla také jedním z důvodů volby tohoto tématu, ale hlavním důvodem bylo to, že i já jsem „přívržencem grindové subkultury“ neboli insiderem. Proto jsem tuto subkulturu chtěla blíže prozkoumat i z pohledu jiných lidí.

Má práce je postavena na kvalitativním výzkumu grindové subkultury a jejích přívrženců v České republice. Hlavním cílem je představit grindcore jako hudební styl, ale především jako subkulturu a životní styl s ní spojený. Proto jsem si položila výzkumnou otázku, která by tento cíl postulovala. Jak příslušníci grindové subkultury charakterizují grindcore a životní styl s ním spojený?

Pro přívržence různých subkultur je typická snaha vymanit se z většinové společnosti, nějakým způsobem se odlišit, stejně tak tomu je i u grindcoru. Ve své práci se tedy zaměřím na styl oblékání a vizáž, jakožto nejvíce viditelný projev jinakosti. Dále se budu věnovat

životnímu stylu a ideologiím, které se s touto subkulturou pojí, ale také uspořádání uvnitř této subkultury a pohledu na grindovou subkulturu většinovou společností za pomoci různých antropologických konceptů, jako jsou subkulturní kapitál, morální panika a démonizace nebo Goffmanovy (1999) herecké výkony a regiony.

Jak jsem již zmínila, literatura pojednávající o grindu jako svébytné subkultuře, v podstatě neexistuje, jedinou literaturou jsou knihy pojednávající o hudebních stylech, jako jsou metal a punk, kde je ve většině případů grindcore jen stručně zmíněn. Je pravdou, že literatury a dokonce i výzkumů, které hovoří o metalové nebo punkové subkultuře, je poměrně velké množství, ale žádná z nich grindovou subkulturu nezmiňuje jako jejich součást nebo se jí věnuje úplně minimálně.

1. Metodologie

Terénní výzkum k této diplomové práci trval více než jeden rok, ale jelikož jsem „insider“ a sama grindcore poslouchám, účastním se koncertů a některé také pořádám, tak jakýsi předvýzkum v podstatě započal mnohem dříve. Toušek (2015) uvádí, že pokud je výzkum prováděn ve vlastní společnosti, naskýtá se výzkumníkovi několik výhod, ale také nevýhod. Výhodné je bezpochyby, že výzkumníkovi odpadá řada potíží se získáním přístupu, nalezení vhodných informantů apod. Na druhé straně při takovém výzkumu může být problém udržet si určitý odstup pro uskutečnění dobré analýzy (Toušek 2015: 18).

Tento výzkum probíhal zhruba od června roku 2016 do října roku 2017 po celé České republice, na koncertech, festivalech, ale i mimo ně. Na těchto akcích jsem většinou k výzkumu používala zúčastněné pozorování.

Pozorování je velmi důležitou metodou v kvalitativních výzkumech, kde je důležité pozorovat různé projevy lidí. Pozorování nám také pomůže popsat samotné prostředí, ve kterém zkoumáme (Hendl 2005: 191). Zúčastněné neboli participované pozorování je typ pozorování, kdy se výzkumník sám účastní dění v dané sociální situaci, je součástí tohoto prostředí. Výzkumník má často osobní vztah s pozorovanými a tato metoda vede k těsnějšímu přiblížení situace (Hendl 2005: 193).

Jak jsem již zmínila výše, zúčastněné pozorování je metodou používanou při kvalitativních výzkumech, jako je právě tento. Není pouze jeden jediný způsob, jak kvalitativní výzkum provést stejně, také není jedna jediná definice tohoto výzkumu. Jednou z definic může být, že kvalitativní výzkum je jakýkoli výzkum, jehož výsledků jsme dosáhli jinými metodami než statistickými (Hendl 2005: 49-50). Další definice patří významnému metodologovi Croswellovi (1998), který uvádí, že „*kvalitativní výzkum je proces hledání*

porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách“ (Crowell 1998 in Hendl 2005: 50). Většinou si na začátku výzkumník položí výzkumné otázky, které postupně může upravovat, proto je někdy kvalitativní výzkum považován i za takzvaný pružný výzkum, protože nevznikají pouze nové výzkumné otázky, ale i hypotézy a nová rozhodnutí, jak bude výzkum pokračovat dál. Sběr dat a jejich analýza probíhá delší čas, výzkumník si vybírá dle své úvahy místa a jedince, které bude zkoumat (Hendl 2005: 50-51).

Kvalitativní výzkum jsem zvolila, protože nechci, aby výstupem mé práce byla nějaká statistika o počtu lidí, kteří vyznávají hudební styl grindcore, ale hlubší prozkoumání přívrženců hudebního stylu grindcore, jejich vztahu k této hudbě, životního stylu, který se s touto subkulturou pojí a jejich názorů a ideologií.

Jak jsem již výše zmínila, výzkum byl prováděn na koncertech a festivalech v České republice, ale také u mých informantů doma, kde docházelo k rozhovorům. S tím, že provádím výzkum, byli všichni dotazovaní seznámeni a všichni s rozhovory souhlasili. Velkou výhodou nejspíš bylo to, že jsem všechny dotazované již delší dobu znala, proto nebyl problém od všech získat informovaný souhlas. Nikdo z nich ani na anonymitě netrval, ale i přesto jsem se rozhodla jejich identitu nezveřejňovat, protože se ve většině případů jedná o členy kapel, pořadatele akcí nebo vydavatele, kteří by mohli být snadno dohledáni. Dalším důvodem bylo dodržení etiky antropologického výzkumu. Samozřejmě s mým výzkumem nemohli být seznámeni naprosto všichni, protože informovat několik tisíc lidí na festivalu není zcela možné, také proto jsou všichni dotazovaní anonymní.

Na samém začátku mého výzkumu jsem se rozhodla pouze pro zúčastněné pozorování, abych si ujasnila, co přesně chci zkoumat. K tomu mi hned na začátku července 2016 skvěle posloužil festival Obscene Extreme, o kterém se zmíním v jedné z následujících kapitol. Metoda zúčastněného pozorování se mi velice osvědčila a hned jsem začala získávat cenné informace.

Kromě zúčastněného pozorování byly velmi důležitou výzkumnou metodou také rozhovory. Jak uvádí Hendl (2005), hlavní výzkumnou metodou v kvalitativním výzkumu je dotazování. Vedení rozhovoru však vyžaduje určitou dovednost a citlivost. Je třeba učinit řadu rozhodnutí ohledně otázek, jejich znění a pořadí. Důležité je věnovat pozornost začátku a konci rozhovoru, na začátku je nutné prolomit bariéry mezi výzkumníkem a dotazovaným a na konci rozhovoru můžeme získat ještě další důležité informace (Hendl 2005: 166-168).

Proto další metodou, kterou jsem na tomto festivalu využila, byly neformální rozhovory. Během tohoto typu rozhovorů se výzkumník spoléhá na spontánní generování otázek v průběhu rozhovoru. Neformální interview má výhodu v tom, že zohledňuje rozdíly mezi dotazovanými a také zohledňuje změnu situace a prostředí. Jeho slabinou je však často časová náročnost (Hendl 2005: 175). Tyto rozhovory byly většinou kratší na různá témata, počínaje stylem a vizáží až po různé ideologické postoje. V některých případech byla tato témata s dotazovanými hlouběji rozebrána při polostrukturovaných rozhovorech, o kterých budu hovořit v následujícím odstavci. Často tyto rozhovory vyplynuly z běžného hovoru, kdy jsem ani žádný rozhovor neměla v plánu, jejich průběh jsem si vždy následně zaznamenala do terénního deníku.

Kromě neformálních rozhovorů jsem také použila rozhovory polostrukturované, neboli rozhovory pomocí návodu, jak je nazývá Hendl (2005). Ty probíhají tak, že si před samotným rozhovorem výzkumník sestaví seznam otázek, podle kterých rozhovor povede.

Tím zajistí, aby byla všechna témata probrána, ale zůstává i prostor pro nové otázky, které vyplynou ze samotného rozhovoru (Hendl 2005: 174-175).

Rozhovory byly většinou vedeny podle stejného seznamu otázek, především proto, abych mohla porovnat jednotlivé názory na daná témata. Během těchto rozhovorů jsem se zaměřila na samotný hudební styl, vztah k této hudbě, na ideologické postoje a další související témata.

Během svého výzkumu jsem měla možnost hovořit za použití polostrukturovaného rozhovoru s devíti lidmi, kteří se nějakým způsobem o grindcore zajímají. Jednalo se o dvě ženy a sedm mužů od dvaceti dvou do čtyřiceti pěti let, z celého území České republiky. Snažila jsem se o co nejvíce reprezentativní vzorek grindcorové subkultury, proto i nižší zastoupení žen ve výzkumu, protože jsem díky zúčastněnému pozorování zjistila, že počet žen na koncertech a festivalech této muziky je výrazně nižší než počet mužů. Věkové rozložení bylo poměrně rovnoměrné, takže se mi zhruba podařilo pokrýt celou věkovou škálu lidí, kteří tyto akce navštěvují. Počet devíti lidí byl pro tento výzkum ideální, jelikož jsem měla možnost vytvořit různorodou skupinu, ať už věku, vzdělání, místa bydliště apod., ale zároveň jsem se mohla s každým věnovat tématu do hloubky.

Zde pro větší přehlednost uvedu zkratky, pod kterými budou moji informanti uvedeni v této práci. Informanti jsou seřazeni chronologicky, podle pořadí rozhovorů. Samozřejmě všichni dotazovaní jsou zároveň i fanoušky hudebního stylu grindcore, ale tím, jak se jedná o celkem malou, ale velmi propojenou subkulturu, se často jedná o samotné interprety či pořadatele grindcorových koncertů nebo festivalů.

- I1 – muž, 45 let, pořadatel, vydavatel
- I2 – muž, 30 let, zpěvák goregrindové kapely

- I3 – muž, 31 let, fanoušek
- I4 – žena, 25 let, pořadatelka, fotografka
- I5 – muž, 47 let, vydavatel
- I6 – muž, 28 let, zpěvák grindcorové kapely
- I7 – muž, 40 let, bývalý zpěvák grindcorové kapely, dnes kytarista a zpěvák crustové kapely, pořadatel
- I8 – žena, 22 let, fanyinka
- I9 – muž, 42 let, pořadatel

Rozhovory se všemi, kromě I5 byly zaznamenány na diktafon a jsou uloženy v osobním archivu. Rozhovor s I5 nebyl zaznamenán na diktafon, proto byl následně zapsán do terénního deníku.

2. Vymezení hudebních stylů: Od punku a metalu až ke grindcoru

Na samém začátku práce je důležité vysvětlit, co je to vlastně grindcore. V následujících kapitolách bude popsán postupný vznik metalu a punku, ze kterých grindcore vychází, proto v této práci nebude na metal a punk nahlíženo pouze jako na dva odlišné žánry, ale jako na žánry hudby, které se dlouhou dobu svého vývoje prolínaly.

Než se dostaneme k extrémním stylům, jako je například grind, který je pro tuto práci ústředním hudebním stylem, je potřeba nejprve popsat vývoj všech souvisejících stylů, ze kterých grindcore vychází. Jedni tvrdí, že grind má kořeny v metalu (metaldescent 2014), jiní však vidí základy v punku (Švamberk 2011: 361). Ve skutečnosti je pravdou obojí, protože, jak již zmiňuji výše, po dlouhou dobu své evoluce se metal i punk prolínaly. Původ tedy můžeme hledat v obou těchto stylech, ať už hovoříme o politickém zacílení textů písní (metaldescent 2014) jako u punku, nebo o „zpěvu“, který je blízký spíše metalu, přesněji death metalu.

2.1. PUNK'S Not Dead

Punk se vyvíjel od poloviny 60. let, ale v polovině 70. let narůstala jeho obliba. Švamberk (2011) uvádí, že jeho nástup stejně jako nástup heavy metalu byl nevyhnutelný, díky společenské situaci a negativnímu vývoji rocku v té době. Průkopníky tohoto stylu byli Sex Pistols, kteří byli zpočátku stejně jako první heavy metalové kapely považováni za outsidersy a další bezvýznamnou kapelu teenagerů. Sex Pistols měli svůj první koncert v roce 1975, další koncerty jim rychle přibývaly, protože jejich koncentrovaná energie do krátkých písní si rychle našla své fanoušky. Podle Švamberka (2011) jsou Sex Pistols samotnou esencí punku,

ztělesňují to dobré i špatné, vzpouru i odmítání autorit a konvencí, ale i zničující závislost na drogách (Švamberk 2011: 11-12).

Slovo punk znamená v překladu shnilý nebo výtržník. „*Punk vyjadřoval nahlas náladu tehdejší doby skrze texty plné nihilismu, opovržení konvenční společnosti a touhy po svobodě oproštěné o „požadavek normalnosti““* (Kolářová 2011: 47-48). Punk a jeho přívrženci si chtěli dělat, co chtějí a tomu odpovídala i jejich móda, roztrhané kalhoty, nášivky, placky, spínací špendlíky na oblečení, těžké boty a křiváky (Kolářová 2011: 45-48).

2.2. Metalheads

Stejně tak jako u punku tomu bylo s heavy metalem, který získal oblibu v době, kdy rock'n'roll zažil největší ztráty, jednou z nich byl v roce 1970 rozpad Beatles, a následně smrt hned tří rockových hvězd této doby, Janis Joplin, Jimiho Hendrixe a Jima Morrisona. Za průkopníky heavy metalu jsou považováni Black Sabbath, kteří v tuto dobu již pár let hráli, ale až s úpadkem rock'n'rollu jejich sláva stoupala, a ačkoliv byli zpočátku označováni za partu outsiderů, jejich debutové album se dostalo do britské Top 10, kde se udrželo několik měsíců. Před Black Sabbath byl pojem „heavy“ spojován spíše s pocitem než s určitým hudebním stylem, hippies tento pojem používali pro muziku, která měla silnou či opojnou atmosféru. Slovo „metal“ ve spojení heavy metal do hudby přineslo ocelovou pružnost, sílu a nezadržitelné emoce. Podle Christeho (2005) Black Sabbath předurčili, že „*heavy metal se stal účinným uragánem neurózy a touhy. Zformoval se do nespoutané síly zdánlivé jednoduchosti a měl neskutečnou chuť k životu.*“ (Christe 2005: 19-22)

Po první polovině 70. let přišla nová vlna britského heavy metalu, Judas Priest a další kapely se odtrhly od rockových kořenů a daly průlom metalové revoluci. V osmdesátých

letech se heavy metal stal nedílnou součástí anglické kultury, a jeho ambice stále rostly, novým cílem bylo dobýt velká města, jako je Londýn, ale v zahraničí. V tuto dobu již heavy metal získal svou reálnou podobu, ve formě stovek desek kapel jako například Motorhead, Iron Maiden nebo Judas Priest, které během několika měsíců odjely na zahraniční turné (Christe 2005: 22-57).

V USA si heavy metal získal oblibu až o pár let později, přesněji kolem roku 1983, díky rozsáhlejšímu koncertnímu turné britských heavy metalových kapel. „*Americké mládeži se stal heavy metal zvukovou kulisou kulturní revoluce,*“ uvádí Christe (Christe 2005: 78-79).

Ve stejné době jako se stal heavy metal populárním v Americe, začíná vznikat nový styl s názvem power metal. Dvakrát větší rychlost, větší síla, větší okázalost. Metallica nosila černý elasthan a nábojové pásy, Manowar pravé kožešiny, někteří zpěváci si začali malovat na obličej strašidelné masky. Kolem roku 1985 už power metal nebyl dostatečně rychlý a tak vzniká thrash metal. Ztrácí se okázalost kostýmů a důraz je kladen na rychlou a hutnou hudbu s vážnějšími texty (Christe 2005: 106-149).

O několik let později se začala objevovat další nová forma metalu, která byla z počátku kritiky označována za špatný power metal - black metal. Černá kůže, obrácené kříže, ničující rychlost. Black metal však zpočátku nebyl moc oblíbený, ale díky své jinakosti zájem tisku rostl a během krátké doby se stal black metal kultem, který vytvořil základ pro death metal. Death metal, jak uvádí Christe (2005), je často nazýván hudebním vrcholem, protože dokázal svou rychlostí a intenzitou množství nápadů, které předešlé kapely dostaly do jednoho alba, vtěsnat do jedné jediné skladby. Původní formy metalu byly znásobeny technickými kytarovými sóly a dvojitými kopáky (Christe 2005: 121-250).

2.3. Spojené síly: Metal a hardcore punk

„Po rozkvětu punku na konci 70. let pokračovala mladá poučená generace v protestech proti statu quo na undergroundových akcích a nahrávkách“ (Christe 2005: 188).

V tu samou dobu jako vznikaly thrash, black a death metal, také do metalu vstoupil punk, neboli hardcore punk, který byl v oblibě především u mladší generace. Od punku přebírá především revoltu a protest a v polovině 80. let inspiruje množství thrash metalových kapel. Tato hudba vyrostla z punkrocku a inspirovala se kapelami jako Black Flag a Misfits. V polovině osmdesátých let se začal hrát ostřejší hardcore, velice rychlá hudba, jejímž významným představitelem byli a stále jsou texaští Dirty Rotten Imbecils neboli D.R.I. Kapely překračovaly hranice zuřivosti a zvyšovaly rychlost bubnových beatů, jen malé množství písniček bylo delších než jedna minuta (Christe 2005: 183-185).

Punk a metal se naprosto propojil díky projektu Stormtroopers of Death neboli S.O.D, jednalo se o vedlejší projekt členů kapely Anthrax. Spojení jejich smyslu pro humor a výborných hudebníků se stalo snem všech metalistů o tom, jak by měl vypadat hardcore. Zde se nachází počátky crossoveru. Kolem roku 1985 americké a britské hardcorové kapely jako Suicidal Tendencies a Discharge začaly zmírňovat rychlost, aby přitáhly velkou masu metalového publika (Christe 2005: 188-190).

Kromě hardcoru vznikal další styl, který propojuje prvky punku a metalu, tento styl se nazývá crust punk, brutální styl, který vychází z politicky ovlivňovaného punku narozeného v 80. letech v Británii, kombinující prvky punku a grindcoru, o kterém budu hovořit v následující části. Texty písní často hovoří o anarchismu, antifašismu a zbrojí proti rasismu. Za zakladatele můžeme považovat kapelu Hellbastards (Urban Dictionary 2004).

Dalším stylem, který vznikl díky propojení metalu a hardcoru, je metalcore, který ze svého šatníku vyřazuje kůži a hroty a zaměřuje se na typickou módu americké mládeže. Tyto kapely však zpočátku nebyly brány příliš vážně, pro heavy metal byly příliš sprosté a hlučné a pro punk příliš technické (Christe 2005: 188-192).

„Když se metal setkal s punkovou hudbou, módou, politikou a etikou, rozvinul se u posluchačů širší smysl pro identitu. Metalisté si uvědomili, že v životě existuje víc věcí, než jenom nenávidět pozéry a usilovat o nadvládu nad světem; začali o své scéně přemýšlet v podmínkách existující kultury a oddělovat se od kontroly impérií masových médií, která jim stejně nikdy nerozuměla. Výsledkem toho byla undergroundová hrdost, jež ovlivnila rozvoj metalu během následující dekády“ (Christe 2005: 191).

2.4. „Odporný, hnusný“ grindcore

Spolu s metalcorem *„přišla nová vlna kapel, které svou hudbu nazývaly grindcore a které nastavily laťku snad nejvyšš“* uvádí Christe (Christe 2005: 197). Tento styl vznikl díky nespokojenosti mezi členy metalového undergroundu. *„Grindcore způsobil, že veškerá předchozí hudba zněla starobyle,“* píše Christe (Christe 2005: 197). Na svém začátku byl grindcore superrychlou frakcí metalcoru, punku a metalu, jehož klíčem bylo drtivé tempo, destruktivní úder do bubnů a brutální trýznivé vokály. Tato hudba byla podobná death metalu, který už v té době existoval, ale s inteligentnějšími texty a naprosto zničující hudbou (Christe 2005: 198). Grindcore se zrodil v podstatě díky touze kapel hrát co nejrychleji. Této touze podlehly jak metalové, tak i punkové kapely. Podle Švamberka se grindcore vyvinul právě z punku, i přes to, že jeho publikum bylo spíše podobné tomu death metalovému.

Kapely extrémně zrychlily svou hudbu a písně zkrátily na pár sekund, jako například v polovině osmdesátých let Extreme Noise Terror jakožto zástupce punku a Napalm Death jako zástupce metalu (Švamberg 2011: 361).

V dnešní době je grindcore považován za velmi extrémní formu metalu, který se vyznačuje velkou rychlostí a velmi krátkou délkou písní (někdy jen několik vteřin). Texty písní bývají mixem textů (často s levicovým politickým podtextem) a skřeků napodobujících zvířecí zvuky. Mnoho kapel také využívá černý humor a snaží se publikum nalákat na kontroverzní témata. Jako průkopníci tohoto stylu jsou považováni výše zmínění Napalm Death, kteří jsou také jedinou alespoň částečně komerční kapelou v tomto stylu. Během dalších let se vznikem kapel jako například Carcass nebo Pig Destroyer, začali hudebníci více experimentovat a přidávali více prvků death a thrash metalu. Takto vznikly další subžánry grindcoru, kromě prvků z jiných stylů metalu se začal objevovat velký důraz na sex a komedii. Grindcoru se nikdy nepodařil průlom do hlavního proudu, ale i přesto má jednu z nejvěrnějších základen fanoušků vůbec (metaldescent 2014).

Grindcore samozřejmě postupem času získal několik odnoží, jednou z nich je goregrind, který se vyvinul, když se začal zájem o grindcore oslabovat. Texty se odklání od sociopolitických témat, a jak už z názvu vyplývá, pojednávají spíše o krveprolití než o hlubokých politických tématech (metaldescent 2014). Jak jsem již zmínila výše, grindcore se zrodil s touhou po extrémní rychlosti písní, v tomto ohledu se však goregrind také odlišil, a v písních najdeme často lehce pomalejší polkové tempo (Rate your music 2016).

Dalšími odnožemi grindcoru může být pornogrind, který je zaměřen na extrémně zvrácená sexuální témata nebo deathgrind, který spojuje prvky grindcoru a deathmetalů (metaldescent 2014).

3. Největší grindový festival na světě: Obscene Extreme Festival

Co se ti vybaví, když se řekne Obscene Extreme?

„Tradiční dovolená, nejlepší festival na světě“ (I2)

Obscene Extreme je festival extrémních žánrů hudby, který funguje od roku 1999. Sám pořadatel festivalu uvádí, že *„Obscene Extreme je festival milovníků extrémní muziky, prostě je pro fanatiky, kteří stejně jako já podporují tu nejextrémnější hudební formu - tedy převážně pro fanoušky grindcore, brutal death metalu“* (Obscene Extreme 2001).

V současnosti se tento festival koná v České republice, v Trutnově Na Bojišti, a je největším takovým festivalem na světě. Obscene Extreme je také charitativním festivalem, který podporuje Lékaře bez hranic (Palák 2014). Tento festival se od ostatních odlišuje nejen charitativním zaměřením, ale i v mnoha dalších ohledech.

Další zvláštností je to, že je festival celý vegetariánský, nenaleznete tu žádné maso. Sám pořadatel se k tomu vyjadřuje takto *„prostě sám jsem vegan a vůbec si neumím představit, že bych stál za akcí, na které bych prodával maso, nikdy jsem o tom ani nepřemýšlel, já jen chci organizovat pohodový mítink a taky bych byl velice rád, kdyby to byl mítink, který pomůže k většímu respektu ke zvířatům, já se na ně prostě nemohu dívat jako na to MASO, pro mě za tím masem stále jsou živí, myslící, milující tvorové a jsem fakt rád, že se tady najde pár natolik inteligentních, fajnových lidiček, kteří prostě tuhle ideu sdílejí a alespoň na dobu festivalu se jednoduše přizpůsobí a podporují práva zvířat, z toho mám tedy až nehoráznou radost“* (Obscene Extreme 2001). V dalším z rozhovorů také uvádí, že *„vegetariánství a veganství jsou s hardcorovou, punkovou a metalovou scénou spojené. Těch*

lidí tam je daleko víc než v běžné populaci. Zajímá nás svět jako takový, nechceme ho zruinovat a nerad bych svým dětem předal zeměkouli úplně zlikvidovanou“ (Plecháč 2015).

Dále se Obscene Extreme od ostatních festivalů odlišuje tím, že za financováním tohoto festivalu nestojí žádní sponzoři. Pořadatel říká *„já ten festival dělám pro sebe a pro fanoušky, ne pro sponzory a jejich peníze. Chci se především pobavit, to je prostě důležité – pak se všechno dělá líp a dáš tomu všechno“ (Palák 2014).* *„Celý festival provozujeme jen díky fanouškům, kteří si to platí. Je to mnohem složitější a odpovědnější, než kdyby měl sponzory, ale je to zdravé“ (Plecháč 2015).*

Jak jsem již zmínila výše, Obscene Extreme je největší festival tohoto druhu na celém světě, proto se jeho pořadatel rozhodl v roce 2013 ku příležitosti konání patnáctého ročníku festivalu převést Obscene Extreme i do dalších zemí, jako jsou Indonésie, Mexiko a Austrálie. O rok později se rozhodl Obscene Extreme dovést i do Kanady a Japonska. Ale i Obscene Extreme pořádaný v České republice má mezinárodní rozměr. Na festivalu vystupují kapely z celého světa a velká část fanoušků jsou také cizinci. *„Myslím si, že tři čtvrtiny návštěvníků skutečně přijíždějí ze zahraničí, je to tak od prvních ročníků. Máme fanoušky z celého světa, z Afriky, Jižní Koreje, Vietnamu i z Nového Zélandu. V těchto zemích festivaly tohoto druhu nejsou, nebo v miniaturních rozměrech,“* říká pořadatel (Plecháč 2015).

Spousta extrémních kapel, které na festivalu vystupují, vystupuje v různých maskách, stejně tak velká část návštěvníků tráví celý festival v nějaké masce. Pořadatel v jednom z rozhovorů uvádí, že *„je to velká nadsázka. Umíme si ze sebe udělat srandu, chceme se opravdu bavit. Taková maska nabízí spoustu možností, člověk se za ni schová a je někým jiným. Myslím si, že atmosféra tam je hrozně cítit. Stačí přijít, nadechnout se a v klidu, bez nějakých emocí, se na to podívat“ (Plecháč 2015).*

4. Subkultura, definice, historie a výzkumy

V jedné z předchozích kapitol jsem postupně popsala vývoj punku a metalu, ze kterých následně vznikly hudební styly jako právě grindcore. Literatury, která by o tomto hudebním stylu pojednávala, není mnoho, ale základní informace nalezneme v různých knihách popisujících vývoj metalu a punku. V českém jazyce se jedná například o knihy od Alexe Švamberka (2011) – No Future! Kapitoly o Britském punku nebo od Iana Christe (2005) kniha Heavy Metal – kompletní historie pro znalce. Ovšem o grindcoru jakožto o subkultuře je v literatuře psáno minimálně, proto jsem ve své práci využila knih, které popisují punkovou a metalovou subkulturu obecně. Než se dostaneme k samotné grindové subkultuře, vymezíme si samotný pojem subkultura.

Než budeme hovořit o pojmu subkultura, je nutné definovat základní pojem, ze kterého celý tento koncept vychází. Jedná se tedy o kulturu, jejíž definice není vůbec snadná, v literatuře můžeme najít mnoho takových definic. Kulturu můžeme definovat například „jako ty schopnosti, představy a formy chování, které si lidé osvojili jako příslušníci společnosti“ (Eriksen 2008: 13). Pojem kultura je dvojznačný; na jedné straně tvrdí, že jsou všichni lidé kulturní stejně, tím kultura odkazuje na podobnost mezi lidmi, a na straně druhé, že lidé získali odlišné schopnosti, díky kterým jsou odlišní (Eriksen 2008: 13).

„Pro subkultury je charakteristické, že se vymezují vůči širší, dominantní kultuře skrz odklon od majoritních myšlenkových, kulturních a politických proudů, ale i vnějškově prostřednictvím životního stylu a specifického odívání. Životní styl odpovídá deklarované odlišnosti a vlastním subkulturním hodnotám“ (varianty 2017).

Kolářová (2011) uvádí, že pojem subkultura je ve vědeckém užívání koncepčně nejednoznačným, ale i přesto se přiklání k názoru, že tento pojem do určité míry zlidověl

a jeho obsah mu také udělují samotné formace mládeže, k jejichž označení pojem subkultura používá, proto nemusíme pojem subkultura zcela zatracovat, ale nejprve je důležité vysvětlit, v jakém smyslu bude tento pojem užíván (Kolářová 2011: 37).

Tato práce pojednává o vyznavačích hudebního stylu grindcore a jemu příbuzných hudebních stylů, proto je potřeba najít zastřešující termín pro tuto skupinu lidí. Takovým vhodným pojmem může být pojem subkultura, nebo hudební subkultura, který používá ve své práci i Marta Kolářová (2011), z jejíž knihy jsem ve své práci velmi často čerpala, a v tomto smyslu bude také pojem subkultura v této práci používán.

Z jazykového hlediska je subkultura vlastně jakousi podkategorií (Kolářová 2011: 14). Jedná se tedy o podkategorii kultury, takto o ní hovořil Gordon (1997), který tvrdil, že se jedná o „*podmnožinu kulturních vzorců, jejichž nositelem je segment populace národního státu*“ (Gordon 1997 in Kolářová 2011: 15).

Ovšem dnes musíme brát ohled na to, že mnoho subkultur překračuje hranice států (Kolářová 2011: 15). Subkultura se také svou definicí blíží pojmu skupina, proto Thornton (1997) uvádí, že subkultury jsou skupiny lidí, kteří mají něco společného, co je odlišuje od členů jiných skupin (Thornton 1997 in Kolářová 2011:15). Také můžeme o subkultuře uvažovat jako o volbě životního stylu. Podle Irwina (1997) „*naplňuje subkultura „sociální svět“ sdílenou perspektivu těch, kteří žijí podobným způsobem*“ (Irwin 1997 in Kolářová 2011: 15).

Výzkum subkultur započal zhruba ve 20. letech 20. století a prováděli jej američtí sociologové pod názvem „chicagská škola americké sociologie“. Subkultury však studovali spíše jako skupinky mládeže, zločince a jiné okrajové skupiny společnosti. K výzkumu subkultur je přivedl funkcionalistický model společnosti, který předpokládal, že subkultury narušují dosažení stabilního stavu společnosti, tím pádem bylo na subkultury nahlíženo skrze

prizma deviace. V tomto výzkumu šlo především o emickou perspektivu, tedy pohled samotných aktérů (Heřmanský, Novotná 2011: 90-91).

Studium subkultur vyústilo v 70. letech 20. století od sociologie spíše ke kriminologii, kdy byly zkoumány důsledky jednání členů různých subkultur, které byly pro společnost nepřijatelné. Tím došlo k prezentování subkultur jako sociálních problémů (Heřmanský, Novotná 2011: 91).

Změnou ve zkoumání subkultur byl výzkum „birminghamské školy“¹, poprvé nebylo na subkultury nahlíženo jako na deviantní skupiny, ale jako na projev vzdoru, který odrážel širší třídní boj. Dalším zásadním rozdílem byl důraz na etickou perspektivu, tedy na perspektivu vědců (Heřmanský, Novotná 2011: 91-92).

U nás první pokusy o zmapování hudebních subkultur mládeže nacházíme až na sklonku 80. let 20. století v pražském Ústavu pro etnografii a folkloristiku Československé akademie věd². Jedná se však pouze o povrchní popis různých subkultur za pomoci zúčastněného pozorování, ovšem bez adekvátních teoretických východisek (Heřmanský, Novotná 2011: 92-93).

V 90. letech se u nás tématu subkultur sociální vědy věnují spíše ojediněle, první systematické práce na toto téma vycházejí až teprve nedávno, a ve větší míře se jedná o knihy, ze kterých ve své práci čerpám informace.

Česká společnost se se subkulturami mládeže seznamuje už od 60. let 20. století, kdy byli příznivci subkultur často považováni za provokatéry, někdy dokonce až nepřátele režimu. Největší rozvoj však nastává až kolem roku 1989. V současné době je však skoro nemožné všechny subkultury popsat, protože je jich ohromné množství, většina česky psaných knih

1 Birminghamská škola - Výzkumníci z centra pro současná kulturní studia, 60.-70. léta 20. století

2 Dnes Etnologický ústav AV ČR, v. v. i.

o subkulturách se věnuje pouze těm početným a významným, jako jsou skinheads, punk, metal, hip hop apod. (Smolík 2010: 107).

V následujících kapitolách budu často hovořit o různých prvcích, jakožto o součásti identity přívrženců subkultur, proto je vhodné si nejprve pojem identita definovat. O identitě hovoří Eriksen ve svém díle Antropologie multikulturní společnosti jako o identifikaci. Uvádí, že pokud hovoříme o identifikaci, hovoříme o sociální identifikaci. To znamená, k jaké skupině jedinec náleží a s kým se identifikuje. Také uvádí, že identifikace se vždy děje jen v procesu identifikace s někým, prostřednictvím zavedení rozdílů k někomu jinému a zachování vzájemných hranic (Eriksen 2007 :65).

4.1. Punková subkultura

Punk jsem již popsala výše jakožto hudební styl, zde o něm budu hovořit v souvislosti se subkulturou. V letech 1976 a 1977 se v Anglii objevuje punk, který byl inspirován francouzským situacionismem, anarchismem a revolučními událostmi roku 1968 (Smolík 2010: 170). Hudba obsahovala nihilistickou nespokojenost s osudem, a proto tato poměrně jednoduchá hudba a militantní rétorika hudebních skupin našla odezvu u nespokojené mládeže a vytvořila se punková subkultura. Vycházela z naprostého odmítání společenských konvencí a norem (Smolík 2010: 174-175). Jak jsem již zmínila výše, přívrženci punku si chtěli dělat, co chtějí a tomu odpovídala i móda, objevovaly se roztrhané kalhoty, těžké boty, placky a nášivky, spínací špendlíky na oblečení, křiváky, výrazné, někdy i barevné účesy, tzv. číra apod. (Kolářová 2011: 45-48).

Kolářová (2011) uvádí, že od 70. let se o popsání punkové subkultury pokusilo mnoho odborníků, například Dick Hebdige (1979) ve své knize *Subculture the meaning of style* (Kolářová 2011: 49-50). Podle něho byl punk skupinou mladých bílých mužů dělnické třídy,

inspirovaný reggae scénou černých britských emigrantů. I další studie naprosto ignorovaly participaci ženského pohlaví v punkové subkultuře, tento pohled však byl postupem času označen za příliš zjednodušující (Kolářová 2011: 49-51).

Během 80. let si u nás punk získal pozornost především u Státní bezpečnosti, která se domnívala, že se jedná o nebezpečný element, který je nutno odstranit z naší společnosti. Nejvíce se obávali toho, co Hebdige (1979) nazýval rezistencí subkultur vůči společnosti, která byla vyjadřována především stylizací zevnějšku. Také se domníval, že se jedná o specifický způsob komunikace, který skrývá různé subkulturní významy (Hebdige 1979 in Kolářová 2011: 51-52).

Významům, které stylizaci přiřkládají jednotlivci, se ve svém výzkumu v roce 2002 zabýval Muggleton, který na rozdíl od Hebdiga prováděl výzkum za pomoci kvalitativních rozhovorů, ten přináší koncept „svěrázné individuality se subkulturní příslušností“. Jedná se o případ, kdy je jedinec vizuálně stylizován s určitou subkulturou, se kterou se identifikuje, ale zároveň lpí na vlastní individualitě a postojích (Kolářová 2011: 52). Tento individuální přístup k vlastní identitě umožňuje mnoha jedincům zůstat subkulturní i v dospělosti. Tím pádem subkultura přestávají být ryze mládežnickým fenoménem a stávají se životním stylem. Podle Davise (2006) existuje takzvané úspěšné a neúspěšné stárnutí punkerů. U těch neúspěšných se většinou pomalu rozpadá jejich okruh subkulturních přátel a nedaří se jim spojit punk s aspekty dospělého života. Ti úspěšní patří buď mezi punkové legendy, nebo se jedná o lidi, jež dosáhli rovnováhy mezi dospělostí a punkovými aktivitami. Co už Davis (2006) neřeší, je zda zapojení dospělosti do punkové scény může ovlivnit její obsah, zde zůstává prostor pro další výzkumy (Davis 2006 in Kolářová 2011: 52).

V dnešní době můžeme říci, že „*hlavní ideou punku je protest proti negativním společenským jevům*“ (Kolářová 2011: 49). Jedná se například o odmítání komerce, rasismu,

homofobie, nacismu, týrání zvířat nebo válečných konfliktů a z těchto přesvědčení vychází i určitý životní styl (Kolářová 2011: 49).

4.2. Metalová subkultura

Původ metalové subkultury můžeme připsat zhruba na přelom 70. a 80. let. Popsání této subkultury je velice složité, protože metal je z hlediska jednotlivých stylů hodně komplikovaný, a také protože se metalová muzika často prolíná i s jinými subkulturami jako například punkem a hardcorem. Posluchači metalu často tento styl hudby nevnímají pouze jako hudbu, ale spíše jako specifickou subkulturu (nebo jednotlivé proudy subkultur). Často jej vnímají jako životní názor nebo filozofii (Smolík 2010: 207).

Pohled na metalovou subkulturu vyvolává u ostatních lidí řadu rozpaků, především v některých více religiózních zemích jsou metalisté přirovnáváni k poslům ďábla, čemuž napovídají i satanistické symboly, které tyto kapely používají, což někteří interpreti přijímají jako vhodnou nálepku a tyto názory podporují, jak při svých vystoupeních, tak při vybírání názvů svých alb. Mnohé kapely se dostaly do problémů díky zájmové organizaci Parent's Music Recourse Center (PMRC)³, která se vyjadřovala kriticky k jednotlivým hudebním kapelám. Toto centrum také předložilo veřejnosti statistiky rostoucího počtu sebevražd a znásilnění mezi teenagery, které dávali za vinu právě obscénnímu obsahu textů rockových a metalových písní. Organizace na ochranu autorských práv schválila označování nevhodných nahrávek za pomoci černobílých samolepek Parental Advisory (Smolík 2010: 207-209).

Co vlastně vadí většinové společnosti na přívržencích metalu? Může to být první dojem, to, co lidé vidí první, a tím je jejich image. Dlouhé vlasy, džínové nebo kožené

³ PMRC – Parent's Music Recourse Center – Hudební informační centrum pro rodiče – které vzniklo v roce 1985 a mělo zvýšit kontrolu nad přístupem dětí k hudbě. Toto centrum mělo za úkol informovat rodiče o nevhodném obsahu alb některých interpretů, za pomoci černobílé samolepky Parental Advisory.

oblečení, černá trika s provokativními výjevy a nápisy, pásky s hroty, těžké boty apod. Další příčinou může být to, že se metal stal subkulturou, která je často spojována s konzumací alkoholu a drog (Smolík 2010: 209-210).

Jak uvádí Grow (2012), v heavy metalové subkultuře není průměrnost přijatelná „*vždy bude existovat něco většího, lepšího a podnětnějšího než to, co pokládá mainstream za bezpečné pro konzum a hardrockoví a heavymetaloví hudebníci se to budou snažit najít*“ (Grow 2012: 8).

5. Grindcore jako základní kámen

Subkultury slouží svým členům jako jeden z důležitých prvků identity „*umožňují jim skupinově sdílet určitý hodnotový systém, a tím naplňují jejich potřebu příslušnosti k nějakému společenství*“ (Heřmanský, Novotná 2011: 89). Obecně řečeno, jde o to „myslet a dělat věci spolu“, jako například sdílet společně hudbu. „*Hudební subkultury jsou tedy takové skupiny, které konstruují svou identitu zejména na základě sdílené hudby (samozřejmě společně s dalšími prvky)*“ (Heřmanský, Novotná 2011: 89).

V tomto případě se jedná o hudební styl grindcore, nebo jen grind. Grind v překladu do češtiny znamená rozemlít, rozdrtit a už z názvu je jasné, že se jedná o jeden z nejextrémnějších hudebních stylů vůbec. Jak již je zmíněno výše, grindcore vychází z punku a metalu a je nejrychlejší frakcí obou těchto stylů. Až neskutečné tempo bubnů, podladěné kytary, brutální basy a zpěv, který mnozí doopravdy za zpěv nepokládají, obsahující growling⁴, často politicky levicově orientované texty a někdy skřeky napodobující zvěř. To vše je grindcore. Někomu se tato hudba může zdát velmi extrémní, ale pro její posluchače se stává srdeční záležitostí. Ovšem podle přívrženců grindové subkultury grindcore není jen hudba, je toho mnohem víc a o tom všem pojednává tato práce.

„Grindcore rozhodně není jenom hudba. U hudby to jenom začíná. Poznáš hudbu, díky který pak poznáš nový lidi a další a další. Zjistíš, že tahle skupina lidí funguje jako jedna velká rodina. Každý zná každého, kapely se podporují navzájem, fanoušci jsou ti nejvěrnější vůbec. Grindcore spojuje lidi po celém světě a tmelí je dohromady, je to životní styl, který má tu sílu dávat lidi dohromady. Jedna velká grindová rodina!“ (I2)

4 Hluboký, chraptavý zpěv nejčastěji užívaný v death metalu, ale i grindcoru a jiných stylech

6. Styl a vizáž grinderů

V předchozích kapitolách jsem mimo jiné popisovala i vizuální prvky, které bývají příznačné pro punkovou a metalovou subkulturu a jejich přívržence. U obou subkultur se nejčastěji jedná o typický účes, těžké boty, kožené křiváky, černou barvu, trička kapel apod. Zde se pokusím popsat vizuální prvky typické pro přívržence grindcoru.

Dle mého názoru jsou styl oblékání a jiné vizuální prvky specifické pro určitou subkulturu, součástí identity těchto lidí. Na základě zúčastněného pozorování a rozhovorů jsem se ptala svých informátorů na vizuální prvky, které jsou podle nich typické pro grindcore. Většinou se mi dostalo odpovědi „*to snad vidíš ne?! (smích)*“. Ano tuto, nebo obdobnou odpověď jsem slyšela hned pětkrát, ale všichni dotazovaní se nakonec rozpovídali.

„*Hlavně trika grindovejch kapel, nejen že ukážeš, co posloucháš, ale podpoříš i tu kapelu a to je super*“ (I3). Trička jsou doopravdy nejjasnějším a nejčastějším znakem přívrženců určité subkultury, nejen u grindcoru. Zde se tedy jedná o trička, ale i mikiny grindových kapel, s jejich logy a často i nějakými obrázky, které jsou většinou velmi brutální. Tyto obrázky nejčastěji vyobrazují různé lebky, kostry, plynové masky, krveprolití, znetvořená torza lidských těl, vnitřnosti, různé sexuální výjevy, popřípadě intimní části lidských těl, smrtky, ale některá také obsahují určitá politická a ideologická poselství, související s ideologiemi přívrženců tohoto hudebního stylu, jako hrůzné výjevy druhé světové války nebo v dnešní době velmi oblíbené zesměšňování Donalda Trumpa. Stejně jako je extrémní muzika, jsou extrémní i obrázky na přebalech alb, tričkách, mikinách a jiných předmětech grindových kapel. Jedná se však často o recesi, či upozornění na hrůzné praktiky, které byly nebo stále jsou prováděny. Jde především o vyjádření nesouhlasu s určitými politickými režimy či politiky samotnými, jako například již zmíněný Donald Trump nebo Adolf Hitler.

Taková trička je možné koupit pouze na koncertech nebo festivalech této hudby, přímo od kapel nebo od prodejců, kteří jsou oprávněni k jejich prodeji, popřípadě na internetu stejně tak od kapel nebo těchto prodejců. Samozřejmě je zde možné koupit vyjma triček také mikiny, CD, nášivky, tašky přes rameno a spoustu dalších věcí. Tato trička také mohou sloužit jako určitý symbol identifikace mezi metalisty, protože podle toho, co má dotyčný na sobě, lze poznat, jaký styl hudby poslouchá. Grinderři nosí trička grindcorových kapel, ti, co poslouchají hardcore, nosí trička hardcorových kapel a death metalisti nosí death metalová trička, samozřejmě i grinder může mít oblíbenou death metalovou kapelu a nosit její tričko nebo naopak, protože se často tyto příbuzné styly prolínají. Nemůžeme tedy zcela generalizovat a tvrdit, že každý, kdo má na sobě tričko grindové kapely, je grinder, ale zpravidla tomu tak opravdu bývá.

Odívání členů různých subkultur je součástí subkulturní ideologie a subkulturního stylu, který je typický především tím, že se vymezuje vůči většinové společnosti. Tyto ideologie jsou právě utvářeny v kontextu ideologie většinové tím, že jsou některé prvky reinterpretovány, nebo dokonce negovány. Typickým příkladem je právě punk. Většinová neboli konzumní společnost si zakládá v módě na konzumních, spotřebních či značkových produktech, oproti tomu punkeři zastávají koncept DIY⁵, kdy si oblečení sami nějakým způsobem upravují (Heřmanský, Novotná 2011: 94-95). Stejně jako punkeři i grinderři si sami upravují oblečení, nejedná se však jako u punku o obarvování věcí, dávání na oblečení spínací špendlíky, placky apod., ale o našívání nášivek oblíbených kapel na bundy, mikiny, vesty nebo kalhoty. Ale vesměs metoda DIY není u grindcoru tolik rozšířena jako u punku.

Styl vyjadřuje subkulturní ideologie svého nositele a zároveň demonstruje i jeho identitu, jakožto člena subkultury. Podle Hebdiga (1979) se styl skládá ze tří složek – vizáže, vystupování a slangu. Vizáž je nejvýraznější součástí stylu, jedná se tedy o oblečení, úpravu

5 Do in yourself – udělej si sám

vlasů, ozdoby a doplňky. Právě skrze vizáž jedinec signalizuje svou příslušnost k dané subkultuře a stejně tak ukazuje svou odlišnost od mainstreamu (Hebdige 1979 in Heřmanský, Novotná 2011: 95).

Styl podle Muggletona (2000) umožňuje tzv. distinktivní individualitu neboli rozlišující jedinečnost. To znamená, že styl odlišuje členy subkultur od většinové společnosti, ostatních subkultur, ale zároveň sebe navzájem v rámci jedné subkultury. „*Styl však není pouze soubor předmětů, které určitá subkultura používá a obléká. Co dělá styl stylem, je tzv. stylizace, tedy aktivní užívání předmětů (ať již k určitým činnostem či jako součásti vizáže), které vytváří pocit sdílené kolektivní identity se sdílenou ideologií a odpovídajícím chováním*“ (Muggleton 2000 in Heřmanský, Novotná 2011: 96-97). Stejně tak slang nebo třeba formy tance jednotlivých subkultur můžeme chápat pouze jako produkt stylizace (Muggleton 2000 in Heřmanský, Novotná 2011: 96-97).

6.1. Dlouhé vlasy a těžké boty pryč: Tohle je grindcore!

Vizáž u grinderů je více podobná metalové subkultuře než té punkové, možná proto, že se grinderi více setkávají právě s metalisty na metalových koncertech a festivalech, kde často vystupují i grindcorové nebo goregrindové, kapely. Záliba v černé barvě, již zmíněná trička kapel, ač ne metalových, ale grindových, která jsou s těmi metalovými, především death metalovými, velmi podobná, ale také kožené křiváky nebo džínové bundy, všechno to u grinderů také najdeme.

Čím se tedy liší vizáž grinderů od metalistů? „*Ten styl je takovej obyčejnější, ne tak okázalej, metalisti nosej pásky s pyramidama, různý náramky, přívěsky, pentagramy, já si prostě vezmu triko oblíbený kapely, džíny, kecky a jdu*“ (I4).

I na základě pozorování musím konstatovat, že grindeři většinou žádné okázalé oblečení nenosí (kromě brutálních potisků na tričkách a mikinách), většinou se opravdu jedná pouze o tričko, kalhoty nebo kraťasy, většinou černé nebo tmavé džíny nebo černé, khaki nebo maskáčové kapsáče, popřípadě mikina nebo bunda, dle počasí.

S metalovou subkulturou a jejími přívrženci často v literatuře bývají spojovány těžké boty značky Steel. Tyto boty však u přívrženců grindové subkultury nalezneme jen sporadicky. „*Grindcore je tak tvrdá muzika, že nemusíš lidem dokazovat, jakej seš tvrdák (smích), proto nenosíme steely a náramky s bodcema, tohle není black metal*⁶ (smích)“ (I9). Nejčastěji nosí plátěné boty značek Converse a Vans, popřípadě boty značek Adidas, Nike, Etnies apod., nejvíce však v černé barvě. Dotazovaní se ve většině případů shodli na tom, že se jim tyto těžké boty nelíbí a nechtějí je nosit. Dalším z důvodů je podle jedné z dotazovaných riziko úrazu na různých festivalech nebo koncertech při tanci.

„*Steely se moc nenosej, myslím že i proto, že kotel*⁷ *na těchto akcích je fakt brutální a pokud by ti někdo šlápnul na nohu steelkou, nebo tě kopl, tak by to dost bolelo, a to si asi i ty lidi uvědomujou, jasně že je někdo nosí, ale ne tolik jako jiný metalisti, já třeba nosím vansky*“ (I8).

Dalším základním znakem vizáže metalistů bývají dlouhé vlasy, samozřejmě u žen, ale také u mužů, zde ovšem u grindcoru také nacházím rozpor. Ze sedmi dotazovaných mužů mají dlouhé vlasy pouze dva, a díky zúčastněnému pozorování také mohu konstatovat, že dlouhé vlasy jsou běžnější u vyznavačů například death, black a thrash metalu než u grindcoru. U mužů jsou nejčastější krátké vlasy v přírodním odstínu často doplněny o kšiltovku s logem oblíbené kapely. Takové vlasy jsou nejběžnější, jak u členů vystupujících

6 Black metal - žánr extrémního metalu, pro jehož posluchače jsou právě těžké boty, různé náramky, náhrdelníky a kožené doplňky s kovovými bodci nejvíce příznačné

7 Kotel - místo přímo pod pódiem, kde lidé tančí

kapel, tak i u fanoušků. Samozřejmě se můžeme setkat i s grindery kteří mají dlouhé vlasy, číro jako punkáči nebo dredy, ale takových je mnohem méně.

Zatímco vlasy u mužů nebývají nijak zvlášť zajímavé, vlasy u žen jsou pravým opakem. Pokud jsem v předchozích řádcích hovořila o tom, že styl grinderů není, co se týče oblékání, tolik okázalý, vlasové variace u dívek a žen hovoří o opaku. U žen poslouchajících ostatní žánry metalu nejčastěji uvidíme dlouhé vlasy v černé, hnědé, blond, zrzavé nebo maximálně červené barvě (samozřejmě také ne vždy), ale tyto barvy bývají nejčastější.

Posluchačky hudebního stylu grindcore mají často vlasy obarveny do nejrůznějších odstínů všech barev. Černé vlasy, tedy jako u posluchaček jiných žánrů metalu, budeme hledat jen těžko. Občas potkáme dívky s vlasy v přírodních odstínech, blond, hnědé nebo zrzavé barvy. Nejčastěji však u děvčat vyznávajících grindcore nalezneme vlasy různých délek, ať už úplně krátké či velmi dlouhé v křiklavých barvách, jako jsou modrá, zelená, fialová, růžová nebo dokonce i více barevné vlasy.

Co se týká odívání u žen, nijak zvlášť se neliší od toho mužského, trička oblíbených kapel, jen v dámském střihu, mikiny, úzké džíny, kraťasy nebo krátká sukně, výše zmiňované boty, na rozdíl od ostatních metalistek, které často velmi lpí na tom, aby byla zachována jejich ženskost. O tom v jedné části své bakalářské práce pojednává Kristýna Hanzalová (2012)⁸, která uvádí, že *„metalistky jsou typické spíše oblečením zdůrazňujícím ženskost, i když existují i takové, které nosí spíše unisex oblečení, jako jsou mikiny s oblíbenými kapelami apod.“* (Hanzalová 2012: 27). Tím druhým případem jsou právě posluchačky hudebního stylu grindcore.

Dalšími doplňky vizáže přívrženců hudebního stylu grindcore jsou různá tetování a piercingy, z devíti dotazovaných má tetování hned sedm, piercing čtyři. Podle mých

8 Pro srovnání - Hanzalová K. 2012. Současná metalová subkultura v České republice pohledem jejích členů: význam vizuálních prvků a reflexe reakcí většinové společnosti. Univerzita Karlova v Praze: Fakulta Humanitní studií. (bakalářská práce str. 27)

informantů tetování a piercingy ke grindové subkultuře neodmyslitelně patří, mohou být jedním z prvků odlišujících své přívržence od většinové společnosti, ale často mají pro své nositele nějaký hlubší význam, který s danou subkulturou souvisí.

Jeden z dotazovaných uvádí, že *„tetování k tomu stylu prostě patří odjakživa, je to určitej symbol, odlišíš se tím od ostatních, i když dneska už má tetování každej (smích), prostě to tetování má pro každýho nějaký význam, já tím třeba ukážu, že poslouchám tvrdou muziku, proto mám vytetovaný lebky a ne třeba srdíčka (smích)“* (I9).

Dotazovaní často hovoří o grincoru jako o neodmyslitelné součásti jejich života, proto si často nechávají vytetovat například logo oblíbené kapely nebo jiné symboly, které s tímto hudebním stylem souvisí. *„Ta muzika je součástí mého života, tak proč nemít vytetovaný logo své oblíbený kapely nebo fesťáku, jako mám třeba já (smích)“* (I4).

Piercingy většinou žádný hlubší význam nemají, všichni, kdo je mají, se shodli na tom, že se jim to líbí, samozřejmě stejně jako tetování je i piercing součástí tohoto extrémního hudebního stylu, má své nositele odlišit od většinové společnosti, stejně jako již zmíněné tetování, ale i jejich celková vizáž.

7. Subkulturní kapitál a uspořádání v rámci grindové subkultury

Na přelomu tisíciletí se pod vlivem prací Pierra Bourdieu objevil nový koncept tzv. subkulturního kapitálu, což jsou podle Thorntonové (1995) znalosti a předměty spojené s danou subkulturou, jejichž vlastnictví zvyšuje prestiž daného člena subkultury. Absence nebo naopak přítomnost subkulturního kapitálu vytváří hierarchii mezi jednotlivými členy (Thorntonová 1995 in Heřmanský, Novotná 2011: 97).

„Subkulturní kapitál působí v rámci subkultury stejně jako Bourdieuho ekonomický, sociální a kulturní kapitál ve většinové společnosti. Na rozdíl od nich však subkulturní kapitál není nijak oceňován většinovou společností, ale právě a jedině v rámci dané subkultury“ (Thorntonová 1995 in Heřmanský, Novotná 2011: 97). Subkulturní kapitál každé subkultury je specifický, ale mezi subkulturami nepřenositelný. Ovšem Muggleton (2000) upozorňuje, že v současné době dochází k častému míšení stylů různých subkultur, a proto se stává, že často můžeme potkat různé prvky oděvů z jedné subkultury u jiné, často i naprosto ideologicky odlišné (Muggleton 2000 in Heřmanský, Novotná 2011: 97). Co je to vlastně kapitál? Podle Pierra Bourdieuho (1998) vlastnictví různých druhů kapitálu určuje postavení jedince v sociální struktuře nebo sociálním poli⁹ (Bourdieu 1998: 9-14). Bourdieu ve svém díle rozlišuje tři druhy kapitálů: ekonomický, kulturní a sociální. Dalším typem je kapitál symbolický, přesněji řečeno, se jedná o formu, které může nabývat kterýkoliv z výše zmíněných kapitálů. Jedná se tedy o jakoukoliv vlastnost, která může být oceněna a aktér díky ní získá explicitní uznání (Bourdieu 1998: 81-82). Kapitál je ale spíše „beztvarý“ koncept, který konkrétních podob nabývá až v závislosti na sociálním a historickém kontextu (Růžička, Vašát 2011).

⁹ *„Sociální pole je vymežováno, jako relativně autonomní část sociálního prostoru, která se řídí svými vlastními pravidly a je strukturováno vlastním systémem distribuce forem kapitálu“* (Růžička, Vašát 2011).

Podle tohoto modelu subkulturního kapitálu by tedy znamenalo, že kdo zná více grindových kapel, vlastní více CD nebo triček těchto kapel, by byl na vrcholu hierarchie grindové subkultury. Naopak mezi většinou společností nebo v rámci jiné subkultury nebude mít vlastnictví tohoto subkulturního kapitálu vliv na postavení jedince. Je samozřejmé, že pokud nějaký člen grindové subkultury bude znát velké množství kapel, navštíví velké množství grindových koncertů a festivalů, bude mít doma sbírku desek a CD grindových kapel, dostane se mu od jeho subkulturních přátel velkého uznání. Stejně tak hudebníkům, pořadatelům nebo například vydavatelům.

Se subkulturním kapitálem úzce souvisí i uspořádání v rámci subkultury, řekněme hierarchie. Pociťují moji informátoři jistou hierarchii mezi hudebníky nebo pořadateli a fanoušky? Pořadatel jednoho grindového festivalu uvádí: *„ne, žádnou hierarchii nepociťuju, bez fanoušků by přece ty kapely nemohly fungovat a naopak, já si vážím každého jednoho člověka, co ke mně na festival přijde, vždyť bez nich bych to nemohl dělat“* (I1).

Velmi podobně toto téma vnímá i jeden z fanoušků. *„Určitě ne! Dělán pro různý festivaly řidiče kapel už několik let, a ty grindový kapely jsou super, vždycky si se mnou povídaj, i když moc neumím anglicky, ale snažej se, nebo mi vždycky koupěj třeba kafe, prostě jsou hrozně přátelský, hlavně pak na festáku je vidíš chodit mezi lidma, bavít se s nima a to je super, to jinde prostě nevidíš“* (I3).

Jedná se tedy spíše o uznání a prestiž ze strany fanoušků, kteří ke svým oblíbeným interpretům vzhlíží, pro jejich tvorbu, stejně tak k pořadatelům, kteří věnují svůj čas a často i peníze, aby uspořádali pro fanoušky nějaký koncert nebo festival.

Jak z výpovědi dotazovaných vyplývá, grindová subkultura je velmi často vnímána jako velmi přátelská, dokonce bývá označována za grindovou rodinu: *„...grindcore spojuje*

lidi po celém světě a tmelí je dohromady, je to životní styl, který má tu sílu dávat lidi dohromady. Jedna velká grindová rodina“ (I2).

V hudebních subkulturách mládeže je běžné, že se lidé setkávají a navazují přátelství, tato subkulturní přátelství jsou ceněna velmi vysoko. Takto dochází k utváření subkulturních komunit, které vznikají při pravidelných setkáních, kde tyto skupinky utužují své vazby. Silné komunitní vazby vznikají ve vyhraněných skupinkách, ne v celé subkultuře, a často mohou tvořit funkci jakési náhradní rodiny. Potřeba stát se subkulturním jedincem nepramení často pouze z potřeby odlišit se, nýbrž z touhy někam patřit a setkávat se s lidmi, kteří mají stejné zájmy. Často je proto nalezení komunity označováno za nalezení „domova“ (Kolářová 2011: 234-237).

Grindová subkultura bývá často označována za rodinnou, stejně tak i festival Obscene Extreme. Jak je uvedeno výše, i v rámci této subkultury vznikají určité komunity, které jsou ovšem často mezinárodní, protože grindová subkultura není nijak veliká, a proto se lidé uvnitř grindové subkultury znají v podstatě po celém světě. Grindcore není komerčním stylem, který bychom mohli znát z rádií a televize, proto je cesta ke grindcoru často dlouhá, neboť si jí jedinec musí najít sám, jak zmiňuje i jeden z dotazovaných. *„Grind je underground, neuslyšíš ho v rádiu, k tomu si člověk musí najít cestu sám, ale pak to stojí za to“ (I6).* Nalezení této subkultury a následně i dané komunity může být pro někoho nalezením „domova či rodiny“, jak popisuje Kolářová (2011).

„Přes Obscene Extreme máme všude spoustu kamarádů po světě, kamkoliv přiletíme nebo přiletím já, tak se o mě někdo postará, vyzvedne mě na letišti, ukáže mi různé místa a nejsou to jen ty turistický klasický cíle, to mám na tom cestování strašně rád a na tý celý komunitě, že vlastně takhle držíme pospolu, samozřejmě, že když pak někdo přijede sem, tak mu tady ukážu třeba v Kutný Hoře kostnici a všechny ty věci, co máme tady a to mě na tom

životě hrozně obohacuje a myslím si, že je to úplně dokonalý. Takhle to vlastně probíhá dál i s těma fanouškama, že tam někoho potkaj, že ten jejich život se prostě jednoduše změní, at' už je to tak, že potkáš nějakou holku, se kterou pak máš děti nebo jakkoliv jinak, potkáš kámoše a můžeš jet na druhou stranu zeměkoule, je to prostě úžasný“ (I1).

Z toho tedy vyplývá, že samozřejmě čím vyšším subkulturním kapitálem člověk disponuje, tím většího uznání se mu může dostat od ostatních členů subkultury, ale podle všech dotazovaných zde v podstatě neexistují žádná uspořádání nadřazenosti a podřazenosti, kapely hrající na grindových akcích často potkáme mezi návštěvníky, i samotní hudebníci jsou také fanoušci ostatních kapel. Ale samozřejmě nemůžeme zcela generalizovat, záleží také na charakteru samotného člověka: „...někdy se fanoušek, který zná sotva tři kapely, tváří jako mistr světa, zatímco zpěvák nějaké grindcorové kapely hrající více než dvacet let popíjí na baru se svými fanoušky (smích)“ (I4).

8. Vstup zakázán? Regiony na grindových koncertech a festivalech

Toto téma je však nutno zkoumat i z druhé strany, nejen z pohledu dotazovaných, ale také z pohledu pozorovatele. Z výpovědí mých informátorů je zřejmé, že grindovou subkulturu vnímají jako více méně rovnostářskou, zde se ovšem tomuto tématu budu věnovat především na základě zjištěných informací pomocí zúčastněného pozorování. Jakožto pořadatelka menších grindových akcí a řidička pro kapely na větších festivalech jsem měla možnost nahlédnout i do zákulisí těchto akcí. Zákulisí neboli „backstage“ je místo na koncertu nebo festivalu, kam mohou pouze účinkující, pořadatelé, pracovníci, případně jiní výjimeční hosté. Už zde je vidět určité uspořádání, jedna část areálu je určena pro návštěvníky festivalu a druhá část, do které je běžným návštěvníkům vstup zakázán, neboli „backstage“.

O tomto tématu hovoří Goffman (1999) ve své knize *Všichni hrajeme divadlo*, jako o regionech. „*Region je možné definovat jako místo do určitého stupně ohraničené bariérami vnímání*“ (Goffman 1999: 108). Na grindových koncertech a festivalech se jedná o tři regiony, jedním z nich je region určený návštěvníkům, druhý je samotné pódium a třetím regionem je již výše zmíněná „backstage“.

8.1. Kotel a prostor pro návštěvníky

Prvním regionem je tedy prostor určený pro návštěvníky, který v první řadě slouží, nebo alespoň jeho část, jako hlediště nebo taneční parket. Jedná se v podstatě o prostor přímo před pódium a místa, ze kterých je na pódium dobrý výhled. Tento prostor je v přední části ohraničen pódium, kde probíhá samotný koncert, ale na většině koncertů a festivalů je tento

prostor oddělen od pódia ještě dalšími bariérami, jako jsou například zábrany s ochrankou, které mají zamezit vstupu návštěvníků na pódium. Na grindových akcích tyto zábrany a ochranku nalezneme jen málokdy, často je naopak přístup na pódium návštěvníkům umožněn. Volný přístup na pódium na grindových akcích nejčastěji návštěvníci využívají k tomu, aby si vyzkoušeli „stage diving“. *„Jedná se o „disciplínu“, kdy fanoušek na koncertě své oblíbené kapely vyleze na pódium a za doprovodu muziky skočí zpět do publika“* (Rockový svět 2017). Často jsou i ke „stage divingu“ návštěvníci vybízeni samotnými kapelami. Poté se může stát, že přes davy fanoušků tančících a následně skákajících zpět do publika není vidět samotné vystoupení kapely. V roce 2010 se na festivalu Obscene Extreme dokonce stalo, že zpěvák kapely Rompeprop¹⁰ vybízel fanoušky, ať jdou na pódium, které pod tíhou velkého počtu lidí prasklo.

Tento region je také určen k tanci, tento prostor přímo pod pódium se také nazývá „kotel“. Pro grindcore je typický tanec, stejně jako pro punk a metal, který se nazývá „pogo“. Pogo je druh tance, kdy lidé skáčou, máchají kolem sebe rukama a nohama, v rytmu hudby. Na grindových koncertech také dochází k tzv. „circle pit“, kdy fanoušci vytvoří kruh, ve kterém běhají a strkají do sebe do rytmu hudby, a také „wall of death“, kde se fanoušci rozestoupí na dvě strany a až dostanou od kapely pokyn, rozeběhnou se proti sobě. Všechny tyto druhy „tance“ a zábavy jsou brutální, stejně jako samotná hudba. Často dochází k těsnému kontaktu fanoušků mezi sebou v rámci vzájemného strkání při tanci nebo šlápnutí na nohu.

Jeden z dotazovaných pořadatelů hovoří o vzájemném respektu mezi návštěvníky, bez kterého by nebylo možné přístup na pódium povolit. *„Musím říct, že na tom festivalu je skvělý, že se ty lidi vzájemně respektují, a že když do tebe někdo strčí, tak se třikrát omluví, jo, neexistuje to jako třeba na zábavách, kde do tebe někdo strčí a hned ti dá dělo, to vůbec*

10 Rompeprop – gore grindová kapela z Holandska, která vznikla v roce 2001

nic takovýho není. Nemáme tam žádný security, protože těm lidem jednoduše věřím, já věřím, že ty lidi jednoduše dokážou být dobrý a jsou dobrý“ (11).

Stejně tak to vidí i jeden z dotazovaných. *„Dřív jsem jezdil i na jiný festivaly, třeba na Rock for People¹¹, a tam když někomu šlápneš na nohu, tak ti hned vynadá nebo ti rovnou jednu vrazí, stačí aby ses před někoho postavil a hned je problém, to tady prostě není, ty lidi se prostě bavěj, užívaj si to na sto procent a nebudou se s tebou hádat kvůli totální blbosti, jako žes někomu šlápnul na nohu“ (19).*

Doopravdy musím konstatovat, že na jakékoliv grindové akci, kdy mi někdo stoupl na nohu nebo do mě strčil, se mi hned začal omlouvat a samozřejmě i naopak. Na těchto koncertech a festivalech je opravdu vidět důvěra a vzájemný respekt, který může symbolizovat právě absence ochranky a povolení přístupu na pódium fanouškům po dobu vystoupení. Další, dle mého názoru, raritou je skutečnost, že často mezi návštěvníky grindových koncertů nebo festivalů potkáte i samotné členy kapel, kteří na dané akci vystupují, ale také členy kapel, kteří na dané akci nevystupují a přišli akci podpořit jako fanoušci.

Tuto skutečnost nejvíce oceňují fanoušci, kteří se s jejich oblíbenými interprety mohou vyfotit nebo si s nimi popovídat. *„Jsou to přece taky jen lidi, jasně jsou slavný, ale jinak jsou stejný jako já nebo ty, hlavně třeba na obscenu máš možnost se s nima setkat a pokecat, nejsou to namyšlený hvězdy, co seděj celej festák v šatně a pijou drahý šáňo (smích)“ (18).*

8.2. Stage

V předešlých řádcích jsem se již dostala i k druhému z regionů, jímž je pódium neboli „stage“. Zde dochází k samotnému vystoupení kapel. O tomto tématu hovoří Goffman (1999)

11 Rock for People – multižánrový, komerční festival každoročně probíhající v Hradci Králové na letišti

a uvádí, že představení je „*veškerá činnost, kterou jedinec provádí v době vyznačující se jeho trvalou přítomností ve společnosti konkrétního souboru pozorovatelů a která má na pozorovatele nějaký vliv*“ (Goffman 1999: 29). Dále hovoří o hereckých výkonech a uvádí, že pokud jedinec hraje nějakou úlohu, předpokládá, že pozorovatelé budou brát to, co vidí vážně (Goffman 1999: 25). Jelikož je grindcore považován za jeden z nejextrémnějších hudebních žánrů vůbec, můžeme předpokládat, že i vystoupení těchto kapel bude extrémní. V tomto případě Goffman (1999) používá pojem fasáda. Jedná se o část vystoupení, která slouží k výkladu situace pro pozorovatele. Fasáda je tedy „*standardní výrazové vybavení, které jednotlivec záměrně či mimoděk užívá během svého výkonu*“ (Goffman 1999: 29). Fasáda má hned několik součástí. První z nich je scéna, která zůstává z geografického hlediska stále na svém místě a zahrnuje veškerou výzdobu a objekty. Další částí je osobní fasáda, jedná se o část výrazového vybavení, ale také věk, vzhled, držení těla a další aspekty, které samozřejmě následují účinkujícího kamkoliv. Podněty, jejichž funkcí je informovat pozorovatele o společenském postavení účinkujícího Goffman (1999) nazývá vzhled a poslední součástí fasády je způsob vystupování, který odkazuje na podněty, které mají v daném okamžiku pozorovatele upozornit na interakční roli, kterou se chystá účinkující sehrát (Goffman 1999: 29-31).

Scéna se samozřejmě liší klub od klubu nebo festival od festivalu, ačkoliv dané objekty jsou v podstatě všude stejné, jedná se o bicí sestavu, kytarové a basové reproboxy, mikrofony a další věci nezbytné k ozvučení vystoupení dané kapely. Bubeník je ve většině případů v zadní části pódia a před ním po pravé a levé straně jsou kytaristé a baskytaristé a vepředu uprostřed je většinou zpěvák, toto rozmístění také záleží na počtu členů dané kapely. Může se jednat i o jednočlenné kapely, kdy jediný člen hraje na kytaru a zároveň zpívá a bicí má nahrané, dále dvou, tří až třeba šestičlenné kapely. Nejběžnější jsou však tři až

pětičlenné kapely, jeden bubeník, jeden baskytarista, který v některých kapelách chybí, jeden nebo dva kytaristé (také někde chybí¹²) a jeden nebo dva zpěváci.

Jak jsem již zmínila výše, scéna může být v klubu, tedy ve vnitřních prostorech nebo na festivalu, které se ve většině případů pořádají pod širým nebem, jsou to takzvané open air festivaly. Nejznámějším open air festivalem, který je pro grindcore specifický, je Obscene Extreme Festival, o kterém jsem hovořila na začátku této práce. Součástí scény na těchto akcích mohou být i různé bannery s logy sponzorů, které nalezneme právě například v klubech, které někdy bývají sponzorovány například pivovary nebo nějakým rádiem. Na Obscene Extreme takové bannery nenajdeme, protože tento festival není sponzorován žádnými takovými firmami, jak již bylo zmíněno. Na místo reklamních plachet se v zadní části pódia a po stranách nacházejí obrazovky, kam je živě přenášeno vystoupení kapel. Další součástí jsou plachty kapel, na kterých mají svá loga, popřípadě ještě další motivy, například motiv přebalu jejich alba nebo motiv, který používají na trička. Tyto plachty kapely používají jak na festivalech, tak na klubových koncertech a slouží k dotvoření scény. Na velkých festivalech, kde hrají desítky kapel, slouží ke snadnějšímu rozpoznání kapel pro fanoušky, ale také v následných fotoreportech usnadní rozeznání kapely, dále slouží jako určitý druh propagace.

Další částí je již zmíněná osobní fasáda, která ukazuje pozorovateli, jak účinkující vypadá, jak jedná. Samozřejmě je tato osobní fasáda velmi individuální a v rámci hudebního stylu grindcore může být velmi variabilní, ale i přesto tuto osobní fasádu můžeme rozdělit do dvou skupin. První jsou kapely, které hrají grindcore, popřípadě deathgrind. Druhou skupinou jsou kapely hrající goregrind nebo pornogrind.

První skupinou jsou tedy kapely a jejich členové, hrající grindcore a deathgrind. Členové těchto kapel nejčastěji vystupují ve svém civilním oblečení, které odpovídá stylu,

12 Pro příklad – SPASM – grindová kapela z České republiky, nástrojové obsazení – bicí, baskytara, zpěv

který hrají, tedy grindcoru, popřípadě deathgrindu. To znamená, že nosí například trička nebo mikiny oblíbených kapel¹³. Typický také bývá výraz tváře, který je zamračený, zlý, ale i bláznivý, interpreti často vyplazují jazyk nebo používají různá gesta, jako například hrození pěstí. Také se zde objevuje gesto paroháče, ale mnohem méně než u jiných žánrů metalu. Členové kapel často běhají po pódiu, hází hlavou v rytmu hudby, skáčou a občas seskočí i z pódia mezi fanoušky. Tato vystoupení jsou velmi energická, stejně jako je tato hudba. Vystupování jednotlivých interpretů se také často shoduje s náplní jejich písní. Pokud jsou hlavní náplní textů dané kapely politická, většinou levicová témata, kapela své názory projevuje i mezi jednotlivými písněmi, často také tato témata korespondují s názvem kapely. Jak jsem již zmínila výše, jedná se o bezpochyby nejextrémnější hudební žánr. S tím souvisí i chování, často jsou slyšet sprostá slova z úst vystupujících, nabádání k pití alkoholu nebo dokonce požívání alkoholu samotnými interprety během vystoupení.

Druhou skupinou jsou kapely hrající goregrind a pornogrind, jedná se o podžánr grindcoru, kdy muzika už nebývá tak rychlá a tvrdá, zatímco prezentace jednotlivých kapel bývá mnohdy extrémnější a bláznivější než u kapel hrajících grindcore. Tato vystoupení jsou často doplněna o masky a převleky, které mají členové kapely, někdy dokonce i o nějaké rekvizity. Tyto masky, stejně jako názvy, ve většině případů korespondují s obsahem písní dané kapely. Velmi často se jedná o nemocniční, spíše patologická témata, proto nalezneme u některých kapel nemocniční převleky potřísněné krví, jako například u kapely Haemorrhage¹⁴, kteří své vystoupení často doplňují o rekvizity, jako je například mozek v zavařovací sklenici, kbelíky plné krve, kterou rozlévají, jak po sobě, tak i po svých fanoušcích nebo věrné kopie částí lidských končetin. Dalším vcelku běžným typem masek jsou kožené wrestlerské¹⁵ masky, černé kukly, plynové masky, různé respirátory, zvířecí

13 Viz kapitola Styl a vizáž

14 Haemorrhage – Španělská kapela hrající goregrind založená v roce 1990

15 Wrestling – bojový sport

masky a mnoho dalších, v goregrindu se opravdu fantazii meze nekladou. Tyto masky jsou, jak svými nositeli, tak i jejich fanoušky považovány za určitou formu nadsázky, jak mi potvrdil i jeden zpěvák z kapely hrající právě goregrind.

„Určitě to je forma recese a nadsázky. Patří to k tomu stylu a tý muzice, kde není nic nemožný a hranice zábavy se posouvají do opravdu, občas, až extrémních rozměrů, v dobrém slova smyslu samozřejmě“ (I2).

Kromě masek a rekvizit bývá vystoupení těchto kapel v podstatě podobné jako u kapel hrajících grindcore. U všech těchto kapel, jak grindcorových, deathgrindových, goregrindových, nebo pornogrindových, velmi dobře funguje spolupráce s fanoušky. Členové kapel skočí mezi dav fanoušků a pokračují ve svém vystoupení mimo pódium nebo naopak nabádají fanoušky, aby přišli k nim na pódium, jak jsem již zmínila v předchozí části. Takové jednání samozřejmě vyžaduje určitou míru důvěry mezi hudebníky a fanoušky, a dle mého názoru symbolizuje i jejich vzájemnou rovnost. S tím se shoduje i jeden z dotazovaných zpěváků.

„Určitě, hlavně to ukazuje to vzájemný propojení, já chci, aby si každé ten fanoušek, když chce, zažil ten pocit být taky na pódiu a naopak, prostě skočit mezi lidi do kotle je něco neuvěřitelného, ty fanoušci tě prostě nabíjej pozitivní energií“ (I6).

8.3. Backstage

Posledním regionem je takzvaná backstage neboli zákulisí, jedná se o místo, kam je ve většině případů běžným návštěvníkům akce vstup zakázán a to hned z několika důvodů. Goffman (1999) toto zákulisí nazývá zadním regionem, a hovoří o něm jako o místě, které se nejčastěji nachází za pódium, respektive za místem, kde probíhá vystoupení. Tento zadní region slouží k odpočinku účinkujících, kteří se v tomto prostoru mohou spolehnout, že nebudou rušeni

nikým z publika. Také zde dochází k různým tajemstvím a účinkující zde vycházejí ze své role, proto můžeme očekávat, že tento prostor bude od publika oddělen (Goffman 1999: 114).

Samozřejmě i na grindových koncertech a festivalech takový prostor existuje, většinou je označován za backstage. Jedná se o prostor pro kapely, kde se mohou připravit na svá vystoupení, v klidu se najíst, napít nebo si odpočinout. To, jak striktní je zákaz vstupu návštěvníků do tohoto prostoru, se často odvíjí od velikosti akce a také požadavků vystupujících kapel, ale tento prostor existuje na všech těchto akcích.

Na menších akcích, nejčastěji klubových nebo malých začínajících festivalech, řekněme do 300 návštěvníků, nemusí být tyto dva prostory striktně rozděleny, a často dochází k tomu, že se do zákulisí dostane i návštěvník. V tento moment už záleží pouze na pořadateli dané akce a na chování samotného návštěvníka, zda mu pobyt v prostoru zákulisí bude nadále umožněn, nebo nikoliv. Na takových akcích není prostor backstage hlídán žádnými security, většinou si tento prostor ohlídkají samotní pořadatelé. Pokud přijde návštěvník a požádá, zda se například může jít vyfotit s kapelou nebo si nechat podepsat CD, je mu většinou přístup do zákulisí umožněn. Stejně tak, pokud přijede na koncert známý či příbuzný kapely, není ve většině případů problém mu vstup do zákulisí umožnit. Nejdůležitější je, aby se dotyčný v zákulisí choval tak, aby nerušil kapely, a aby nepoškodil připravovanou aparaturu nebo dokonce něco neodcizil.

Pro rozlišení návštěvníků, hudebníků a dalších osob, jimž je přístup do backstage umožněn, jako jsou například řidiči, manažeři nebo obsluha klubu, jsou na většině akcí připraveny papírové, plastové nebo látkové pásky na ruku ve dvou barvách. Jedna je určena návštěvníkům, a neumožňuje tedy vstup do backstage, tento pásek slouží jako vstupenka, a je návštěvníkovi připnut na ruku po zaplacení vstupného. Druhá barva je určena pro hudebníky

a další, jež mají vstup do zákulisí povolen. Tyto pásky se používají, jak na menších akcích, tak na festivalech pro tisíce lidí.

Na velkých festivalech a koncertech, kde hrají kapely světového formátu, je však vstup návštěvníků do backstage striktně zakázán. Tento prostor bývá po dobu celé akce hlídán, buď najatou ochrankou nebo někým ze zaměstnanců. V tomto případě je trochu znát jistá hierarchizace, ale tato opatření nejsou použita z důvodu povyšování se nad návštěvníky, nýbrž proto, aby si umělci mohli před a po vystoupení odpočinout a především kvůli skladování drahé aparatury. Na velkých festivalech se v zákulisí také nachází parkoviště pro kapely, které je v bezprostřední blízkosti pódia, aby kapely nemusely nosit jejich aparát, potřebný k vystoupení, velkou dálku. Proto je potřeba, aby do tohoto prostoru mělo přístup co nejméně lidí, aby zde zůstal dostatečný prostor pro přípravu kapel a jejich vystoupení.

9. Grindcore jako životní styl

Životní styl je nejobecněji řečeno způsob, jakým lidé žijí, jak bydlí, stravují se, vzdělávají se, jak komunikují, pracují atd. Přesněji řečeno, životní styl podle Duffkové (2008) „*je systémem důležitých činností a vztahů a s nimi provázaných praktik charakteristických pro určitý subjekt v jeho každodennosti*“ (Duffková 2008: 55). Tato diplomová práce pojednává o subkultuře, přesněji o grindové subkultuře a subkultura je skupinou osob, jejichž životní styl vykazuje společné rysy (Duffková 2008: 55-56).

Subkultury jsou často spojovány s alternativním životním stylem, jako jsou například praktiky životního stylu vegetariánů, squatterů nebo ekologického stylu života. Alternativou se obecně řečeno rozumí možnost volby mezi dvěma či více řešeními, která jsou zpravidla protikladná. Tento alternativní životní styl subkultur bývá většinou stavěn proti takzvanému konvenčnímu životnímu stylu většinové společnosti. „*Alternativní životní styly jsou pak především životní styly těch subkultur, které výrazně projevují nesouhlas se základními hodnotami uznávanými a dodržovanými většinovou společností*“, tedy nekonvenční životní styly (Duffková 2008: 118-121). Z obecného vymezení pojmu alternativa vyplývá, že východiskem alternativního stylu je dobrovolné rozhodnutí jedince na základě jeho hodnot (Duffková 2008: 122). Tyto hodnoty mají vliv na jednání, interakce, komunikaci a vztahy a slouží jako identifikátor skupiny, jak uvnitř, ale i navenek. Hodnotové orientace nejsou jediným vodítkem pro volbu životního stylu, závisí také na pohlaví, věku, vzdělání, bydlišti a dalších aspektech (Kolářová 2011: 36-37).

Jak jsem již zmínila výše, životní styl subkultur bývá velmi často spojován s alternativními životními styly. Ani grindová subkultura není výjimkou. Než se ale dostaneme k jednotlivým životním stylům, které bychom mohli označit za alternativní,

podíváme se na to, jak moji informátoři popisují životní styl, který se s grindcorem pojí. Velmi často dotazovaní hovořili o určité svobodě, která s tímto stylem souvisí.

„Každý žije jinak a je tomu tak i mezi posluchači grindu. V té muzice neexistuje nějaká přehnaná demagogie a ta svoboda, co ti tahle muzika dává, je naproti některým zakonzervovaným stylům prostě skvělá věc. Možná bych řekl, že lidi, co poslouchají grindcore a extrémní muziku obecně, jsou daleko více otevřenější a více naslouchají jiným. Je to ale člověk od člověka. Hloupé výjimky se tady najdou taky (smích)“ (I3).

S tímto tvrzením, že je životní styl, který s grindem souvisí, velice svobodný, se shodují všichni dotazovaní. Dále mi potvrdili, že grindcore a extrémní hudební styly jsou velmi často propojeny s alternativními životními styly, jako jsou vegetariánství a veganství, ekologický životní styl a dokonce i squatting¹⁶, se kterým se v rámci grindové subkultury setkáme spíše v zahraničí, například v Německu nebo Holandsku, kde ve squattech velmi často fungují hudební kluby, kde také vystupují kapely hrající grindcore.

9.1. Vegetariánství a veganství

Nejprve je vhodné si tyto termíny vysvětlit. Vegetarián je člověk, který nejí veškeré maso, a další živočišné produkty, kvůli kterým se zabíjí zvířata, například sádlo. Můžeme rozlišovat několik variant vegetariánství. Takzvaný klasický vegetarián by měl být přesně označován jako lakto-ovo-vegetarián, který konzumuje kromě potravin rostlinného původu také mléko, mléčné výrobky a vejce. Další variantou je lakto-vegetarián, který z výše uvedeného vynechává vejce, a naopak ovo-vegetarián, který vynechává mléko a mléčné výrobky. Vegan je člověk, který ze svého jídelníčku vylučuje veškeré produkty živočišného původu (Dlabalová 2015). Pojem veganství byl zaveden v roce 1944 zakladateli britské Vegan

¹⁶ Squatting – obsazení opuštěných neobývaných budov, které nejsou majetkem squatterů

Society, kteří jej definují jako „způsob života, jehož snahou je v co největší možné a praktikovatelné míře vyloučit všechny formy využívání zvířat a krutost páchané na zvířatech kvůli jídlu, oblečení nebo jakémukoli jinému účelu“ (Veganská společnost 2017).

Grindcore jako hudební styl vychází z punku, proto se často v grindové subkultuře prolínají i základní punková témata, jako jsou anarchismus a antifašismus, o kterých budu hovořit později, ale také boj za lidská práva, ale také za práva zvířat, což reprezentuje právě zmiňované veganství a vegetariánství. Mezi mými informanty jsou tři vegani a dva vegetariáni, což vypovídá o opravdu častém výskytu tohoto životního stylu mezi přívrženci grindové subkultury. S veganstvím a vegetariánstvím tedy souvisejí určité hodnoty, které ti, co tyto životní styly praktikují, zastávají. Nejedná se pouze o ochranu zvířat, ale také o ochranu planety, proto je často s těmito životními styly provázán i ekologický životní styl.

Všichni dotazovaní, jež se stravují jako vegetariáni nebo vegani, se shodují na tom, že tento životní styl s grindovou subkulturou úzce souvisí už od jejího počátku. Jeden z dotazovaných hovořil o svých hudebních idolech z mládí, kteří jej právě k tomuto životnímu stylu dovedli.

„Já jsem vlastně následoval všechny svoje vzory, jako jsou Barney¹⁷ z Napalm Death nebo Jeffrey Walker¹⁸ z Carcass a vlastně už tenkrát jsem si říkal, jak můžou bejt vegetariáni nebo proč jsou vegetariáni, strašně mě to zajímalo, že jo a oni už tenkrát prostě eticky na ty lidi působili. Třeba ten Barney je úžasně chytrej, umí to lidem podat, a to mě ovlivnilo tak hrozně, že jsem o tom pak víc a víc přemýšlel a jednoduše jsem se proměnil do toho vegetariána a pak i ve vegana a začalo to bejt pro mě hrozně důležitý, abych tady tak nějak mohl dál v míru žít dál na té zeměkouli a dneska za těch, kolik to je, pětadvacet let víc, jak

17 Mark „Barney“ Greenway – zpěvák kapely Napalm Death, grindcore – death metal z Velké Británie, kapela byla založena roku 1981 a je aktivní dodnes

18 Jeffrey Walker – basák a zpěvák kapely Carcass, grindcore-death metal z Velké Británie, kapela byla založena roku 1985 a s přestávkami hraje dodnes

pětadvacet let, nevidím žádný negativa a hlavně žiju sám se sebou spokojeně, v srdci spokojeně, nikoho nezabiju, nikoho prostě nezneužívám a to je fantastický“(11).

Dotazovaní také uvádí, že právě grindová subkultura je s tímto životním stylem spjata a veganství nebo vegetariánství se stává velmi často životním stylem jejich přívrženců. *„neřikám, že všichni jsou vegetariáni, ale já, co poznávám ty kámoše, tak velký procento z nich jsou právě vegani nebo vegetariáni jako já, jsou to prostě nějak emočně silný lidi, který vědí, že na tomhle světě se dá udělat spousta dobrých věcí a tohle s tím stylem úplně úzce souvisí“*(15).

Na základě zúčastněného pozorování je zřejmé, že veganství a vegetariánství je s grindovou subkulturou velmi úzce propojeno. Tyto životní styly se především v dnešní době, kdy dochází k jejich rozmachu ve společnosti, stávají životními styly posluchačů hudebního stylu grindcore. Napovídá tomu i procento veganů a vegetariánů mezi dotazovanými, jak jsem již zmínila výše, ale i skutečnost, že největší grindový festival na světě, Obscene Extreme, je vegetariánský, o čemž jsem již také hovořila výše. Samozřejmě, že i přes velké zastoupení veganů a vegetariánů mezi mými dotazovanými, je zřejmé, že počet těch, jež se stravují i živočišnými produkty, je v rámci grindové subkultury vyšší, ale i přesto je zastoupení jedinců, kteří se stravují pouze rostlinnou stravou, vysoký oproti jiným subkulturám a většinové společnosti.

S grindovou subkulturou úzce souvisí i subkultura hardcore punku, jedná se o hudební styl, z něhož, mimo jiné, grindcore také vychází. Hardcore punk a subkultura, která s tímto hudebním stylem souvisí, je s veganstvím a vegetariánstvím také velmi úzce spjata. O tomto tématu hovoří ve své práci Jana Křivánková (2013)¹⁹, která uvádí festival s názvem Fluff fest.

19 Pro srovnání - Křivánková, J. 2013. Nemasová subkultura: Alternativní způsoby stravování uvnitř hardcore punkové scény. Univerzita Pardubice. (bakalářská práce).

Jedná se o hardcore punkový festival, který každoročně probíhá v Rokycanech u Plzně a je kompletně veganský.

9.2. Alkohol a drogy: Ano, či ne?

Kolářová (2011) uvádí, že drogy jsou jedním z prvků, které subkulturní mládež odděluje od většinové společnosti. Jedná se jak o legální drogy, jako jsou tabák a alkohol, ale také nelegální, jako například marihuana nebo kokain. Jejich spotřeba se výrazně liší od daného subkulturního stylu (Kolářová 2011: 231).

V rámci grindové subkultury ke konzumaci drog dochází. Nejběžnější jsou cigarety a alkohol, které je možné koupit na každém koncertě nebo festivalu, samozřejmě od osmnácti let, ale tím není právě grindová subkultura žádnou výjimkou. Nejběžnějším alkoholem je pivo. Alkohol slouží k uvolnění nálady a navození atmosféry, a ke koncertům extrémní hudby podle dotazovaných patří. *„Na koncertě nebo na festáku si dám pár piv nebo panáků, člověk si to pak víc užije, ale ne zas moc, abych z toho něco měl (smích)“* (I9). Podle Kolářové (2011) je konzumace alkoholu často u punku hlavním motivem navštěvování subkulturních akcí a setkávání se se subkulturními přáteli (Kolářová 2011: 232). U grindu je to velmi individuální, ale je pravdou, že spousta grinderů má koncerty a festivaly spojené s konzumací alkoholu, především piva.

Další celkem běžnou, ale už nelegální drogou je marihuana, která může tvořit jakousi hranici mezi drogami tvrdými a takzvanými lehkými. Marihuana je podle dotazovaných právě lehkou drogou, se kterou se mezi grindery setkáme také velmi často. Někteří kouří marihuanu denně, jiní pouze na akcích. *„dřív jsem trávu hulil, ale jen na akcích, s kámošema, dneska už si nedám vůbec“* (I3).

K užívání tvrdých drog, jako jsou například kokain nebo heroin, se mi nikdo z dotazovaných nepřiznal, naopak tři dotazovaní vyjadřovali určitý odpor k užívání drog obecně. Tvrdé drogy mezi fanoušky nalezneme jen velmi málo, na rozdíl od cigaret, alkoholu a marihuany, ovšem některými hudebníky užívány jsou. Většinou se jedná o členy velkých kapel, které cestují po celém světě a jezdí na dlouhá tour s kapelou. Nejedná se tedy většinou o závislost jako takovou, kdy by potřebovali dávku dané drogy každý den, ale určitý druh životabudiče. Kapely často jezdí na měsíční i dlouhodobější turné, kdy je čeká každý den jeden koncert s přesunem i stovky kilometrů, takové turné je velmi náročné, a někteří hudebníci z tohoto důvodu berou právě výše zmíněný kokain, aby zvýšil jejich výdrž a výkon. Samozřejmě i v grindu jako v každém jiném hudebním žánru se najdou hudebníci, kteří jsou svou drogovou nebo alkoholovou závislostí známí, jako byl například Kurt Cobain²⁰. Příkladem může být zpěvák britské grindcore/crustpunkové kapely Extreme Noise Terror, který se během loňského evropského turné v Praze přímo na koncertě, pod vlivem alkoholu a omamných látek, sesypal mezi bicí a následující den v Bratislavě nemohl koncert dokončit.

Kolářová (2011) uvádí, že *„punk zahrnuje z hlediska drog a ideologie jejich konzumace širokou škálu postojů a praktik. Ty vedou od totální abstinence od veškerých drog včetně kofeinu a teinu v rámci hardcorového stylu straight edge (sXe) přes experimentování s tvrdými drogami, až k závislosti“* (Kolářová 2011: 232). Tyto postoje jsou s grindovou subkulturou v podstatě velmi podobné, jak zmiňuji v předchozích odstavcích.

Na závěr této kapitoly se proto budu věnovat Straight Edge (sXe). *„Podstata straight edge spočívá vedle politické orientace ve striktním odmítání masa a alkoholu, tabáku či jiných návykových látek“* (Lidovky 2015). Jedná se o subkulturu, která se objevila na hardcorové a punkové scéně už před více než dvaceti lety, jako reakce na tehdejší undergroundovou scénu, které byla a stále je spojena s alkoholem, drogami a mnohdy

²⁰ Kurt Cobain – zpěvák americké kapely Nirvana, trpěl závislostí na heroinu

i zbytečným násilím (Antifa 2007). K tomuto životnímu stylu se přihlásil jeden z dotazovaných, který uvádí „*bavit se přece můžu i bez chlastu a jinejch drog*“(I1). Sám pořadatel festivalu Obscene Extreme je abstinent a v jednom z rozhovorů se k tématu straight edge vyjadřuje takto. „*Straight Edge hnutí má svá pro a proti. Sám jsem právě teď Straight Edge, ale spíš z nouze a osobně mě někteří SxE jedinci točí. Je fajn dojít k tomu nějakou přirozenou cestou. A za sebe můžu říct, že život bez drog je mnohem, ale mnohem jednodušší. Tím ale nechci říct, že ten, kdo pije, je míň člověk než já, to v žádném případě! A to je právě to, co si někteří SxE ultras myslí*“ (Košč 2009).

Vztah k alkoholu a k drogám se tedy liší od úplné abstinence, přes řekněme běžnou konzumaci až k závislostem. Mezi mými dotazovanými se nachází jeden abstinent a příznivec stylu straight edge, a naopak jeden, který se netají tím, že alkohol konzumuje v podstatě každý den. Zbytek dotazovaných uvádí, že alkohol konzumují jen výjimečně, například na koncertech. Zkušenost s tvrdými drogami měl pouze jeden z dotazovaných, který se od jejich užívání díky negativní osobní zkušenosti striktně distancuje. Užívání marihuany je celkem běžné, ale většinou se pojí také s koncerty a festivaly, mimo ně minimálně.

10. Ideologie a názory

Hned na začátek je nutné si vymezit pojem ideologie, který jak uvádí Šaradín (2001), není zcela jednoznačný, jednak z důvodu historického vývoje tohoto pojmu, ale také i jeho rozdílných významů v různých oborech. Ideologie můžeme klasifikovat například jako určitý soubor preferovaných hodnot, na jejichž základě si každý utváří svou představu fungování společnosti, často tak vychází z vlastních životních zkušeností (Šaradín 2001: 49-50).

Pokud jsou subkultury specifické tím, že se vymezují vůči většinové společnosti, je zřejmé, že i jejich subkulturní ideologie se s těmi většinovými nebudou zcela shodovat. Subkulturní ideologie jsou souborem specifických hodnot, norem a postojů, kterými se vyznavači dané subkultury řídí. Některé subkultury a jejich ideologie jsou v naprostém rozporu s ideologiemi většinovými, ty jsou označovány za kontrakultury (Heřmanský, Novotná 2011: 93-95). V této části se budu nejvíce věnovat politickým ideologiím, které vyznavači hudebního stylu grindcore zastávají, nejedná se sice o primárně politicky angažovanou subkulturu, ale politika a politické názory se často stávají například náplní textů písní grindových kapel.

V případě politických ideologií, jak již bylo řečeno na začátku celé práce, grindcore vychází z punku. Například u nás chtěla mládež svými názory a texty punkových písní vybočit z normalizační kultury, proto došlo k represi státní moci a docházelo k rušení koncertů a festivalů, někdy dokonce i k zatýkání a uvěznění členů kapel a fanoušků. Punk jako subkultura ani její hudba nebyla apriori politická, avšak komunistická moc v Československu z ní politikum udělala (Vaněk 2002: 175-187). Komunističtí ideologové stoupence punkové subkultury označovali za třídní nepřítel, pranýřovali jejich nihilistické

postoje a odpor vůči společnosti a celkově jejich nevhodné oblékání a chování (Kolářová 2011: 34).

V dnešní době už naštěstí nejsou hudební subkultury považovány za nepřátele režimu, ale protichůdné ideologie s těmi většinovými se mezi nimi stále nacházejí. Kvůli těmto ideologiím se stává, že bývají různé subkultury považovány za extremistické. O tomto tématu hovoří Smolík (2006), který uvádí, že i v dnešní době jsou subkultury spojovány s politickým extremismem a sociální patologií, i přes to, že *„subkulturní teorie většinou nepracují s politologickým konceptem extremismu, ale zahrnují v obecnější rovině extremistické chování pod chování delikventní, resp. deviantní“* (Smolík 2006).

Smolík (2006) si mimo jiné pokládá zásadní otázku, jaké jevy, které by mohly být považovány za extremistické, můžeme u subkultur mládeže pozorovat. Takovými jevy je například rasismus nebo podpora totalitních ideologií, ale také anarchismus (Smolík 2006).

Co je to extremismus? *„V obecném pojetí jde o výrazné odchýlení se od obecně uznávaných a v aktuální době přijímaných norem. V rovině sociologické lze extremismus vymezit jako souhrn určitých sociálně patologických jevů, vytvářených více či méně organizovanými skupinami osob a příznivci těchto skupin, s dominujícím odmítáním základních hodnot, norem a způsobů chování platných v aktuální společnosti. V politice je takto označován krajně radikální nebo výstřední postoj“* (Chmelík 2001: 7-8).

Politický extremismus je radikální odmítání politiky státu a v odborné literatuře je nejčastěji rozdělen na „pravicový a levicový“. Pojmy pravice a levice pocházejí již z období Francouzské revoluce a ve 20. století se toto rozdělení ustálilo. Pokud hovoříme o levici, hovoříme o socialismu, levice také klade důraz na rovnost lidí a prosazuje státní zásahy do ekonomiky ve prospěch chudých. Zatímco pravice reprezentuje konzervatismus a liberalismus, prosazuje princip nezasahování státu do ekonomiky a klade důraz na nerovnost

ve společnosti. Dále můžeme říci, že pro levici je typický internacionalismus a pro pravici nacionalismus. S pojmy levice a pravice se také pojí pojmy ultrapravice a ultralevice. Ultralevice je pojem shrnující velkou škálu levicových ideologií, jako jsou komunismus, trockismus nebo anarchie. „*Termín ultrapravice se používá pro souhrnné označení skupin sahajících od ultrakonzervativního nacionalismu, přes pravicový populismus až k neofašismu a neonacismu*“ (Charvát 2007: 8-19).

10.1. Antifašismus a grindcore

Grindcore jako hudební styl vychází částečně z punku a to především z ideologií, které jsou punku blízké. Když se řekne punk, většině lidí se vybaví pojem anarchie a anarchismus. Anarchismus je politické hnutí, které zdůrazňuje naprostou svobodu a odmítá vše, co naprosté svobodě brání, jako například stát nebo autority. Přívrženci tohoto hnutí se nazývají anarchisté, a jejich charakteristikou je odmítání funkce státu (Chmelík 2001: 7). Anarchismus je levicová ideologie, která je v České republice reprezentována tzv. anarchoautonomní scénou, jedná se o spojení klasických anarchistů s autonomním hnutím. Toto spojení vzniklo důsledkem odklonění od klasických anarchistických idejí v 80. letech v západní Evropě. Tato scéna je v České republice reprezentována Československou anarchistickou federací, která je členem mezinárodních anarchistických organizací. Dalšími anarchoautonomními hnutími jsou například Antifašistická akce (AFA), Federace sociálních anarchistů (FSA) apod. (Chmelík 2001: 23).

Anarchismus však není základní ideologií grindcoru, jako tomu může být u punku, ale ideologické směry, které se často v grindové subkultuře objevují, právě z anarchismu a výše zmíněné anarchoautonomní scény vycházejí. Jedná se především o antifašismus. Antifašismus je podle Charváta (2007) v dnešní době základním mobilizačním prvkem, prostupujícím

celým levicovým spektrem (Charvát 2007: 137). Jedná se o „*různé odmítání diskriminačních ideologií a názorů*“ (gnwp 2017).

Dotazovaní však antifašismus nevnímají jako určité hnutí, jakým je například Antifa a AFA, o kterých budu mluvit později, ale především jako určitou ideologii nebo základní hodnotu každého uvědomělého občana.

„Antifašismus by celkově měl být bráný jako základní hodnota a princip života každého uvědomělého občana, bohužel v současnosti je ve společnosti vykreslený jako druhý opačný extrém vůči nacionalismu, neofašismu a neonacismu“ (I6).

I další z dotazovaných hovoří o antifašismu především jako o ideologii. *„Ty seš antifašista, já jsem antifašista, každé, kdo odmítá fašismus a jemu podobný nechutný ideologie, je přece antifašista a nepatříme k žádnému hnutí, prostě je to náš názor, a to, že existuje nějaký hnutí, který se tyhle myšlenky snaží prosadit i za pomoci násilí, je už věc druhá, ale antifašismus je podle mě zásadní ideologie, kterou by se měl řídit každé, kdo má rozum“ (I3).*

Jedním z hnutí, které se myšlenky antifašismu snaží prosazovat, je právě Antifa. Pojem antifa pochází z německého slova Antifaschismus a je v podstatě jeho zkrácenou verzí, antifa tedy znamená zkráceně antifašismus. Jedná se o skupiny lidí bojujících po celé Evropě proti různým diskriminačním ideologiím. V České republice funguje antifa pod názvem Antifašistická akce (AFA). *„Antifašistická akce (AFA) se zabývá propagačními, informačními a praktickými formami boje se všemi autoritářskými ideologiemi a skupinami usilujícími o jakékoli formy útlaku, v první řadě s neonacismem a ultrapravicí“ (antifa 2016).*

Pod názvem AFA jsou v dnešní době pořádány i různé koncerty extrémní muziky, punku, hardcore punku, grindcoru nebo crustu. Dnes velmi často potkáme plakáty na různé akce, kde v koutě nalezneme logo Good Night White Pride (GNWP). Kampaň GNWP se

snaží zabránit pronikání neonacistů do různých subkultur, jako například hardcoreové a metalové. „GNWP je angažovaným postojem, jenž je spjat s odmítnutím lhostejnosti vůči tomu, co se děje v našem okolí, scéně či subkultuře. Už od svého vzniku je o rázném odmítání xenofobních postojů – nacionalismu, rasismu, diskriminaci kvůli barvě pleti či sociálnímu postavení, fašismu, nacismu, všem snahám svázat životy lidí pod dohledy všudypřítomných kamer či pravidel chování a myšlení“ (gnwp 2017). I přes to, že v rámci různých hudebních stylů existují rozdílné názory, jedno nás spojuje - „rázné odmítání diskriminačních ideologií a názorů – antifašismus“ (gnwp 2017). Tyto koncerty jsou dotazovanými přijímány velmi kladně „samozřejmě antifašistické koncerty vítám“ (I6) uvádí jeden z nich.

Bohužel chování členů těchto skupin, jako je právě AFA, již mými informátory není přijímáno tak kladně. Bohužel je tomu tak především proto, jak již zmínil jeden z mých informátorů, že v dnešní době je často antifašismus brán jako opačný extrém například od nacismu nebo neonacismu. Antifašismus je tedy vnímán jako levicový extremismus, proti tomuto pojetí však samotná antifa zbrojí, a to nejen v souvislosti s antifašismem, ale zbrojí proti termínu extremismus obecně. Antifašisté neodmítají pouze nálepkou extremisté pro sebe, ale odmítají koncepci extremismu jako takovou, protože se jedná o velice široké spektrum skupin, které se dají pod tuto nálepkou zahrnout. Například náboženští fanatici, bojovníci za ochranu přírody, neonacisté, ale i jejich odpůrci. Kritériem pro označení extremismus je pouze politické stanovisko, které je pro stát nepřijatelné, proto byli za extremisty za minulého režimu označováni disidenti, nebo v USA před občanskou válkou ti, jež chtěli zrušit otroctví (antifa 2016).

Výše jsem hovořila o tom, že antifašismus jakožto ideologie vycházející z anarchismu je velmi často považován za levicovou ideologii, ovšem samotná antifa s dichotomií „levice

a pravice“ také zcela nesouhlasí a na svých stránkách uvádí, „*nezařazujeme se k politické levici ani k pravici. V současné době nemá toto rozdělení již téměř žádný smysl. Vycházíme z anarchistických principů a respektujeme individuální svobodu i společenskou solidaritu a současně odmítáme neoliberalismus i státní přerozdělování. Od běžných politických stran nás odlišuje ještě jedna věc. Neusilujeme o uchopení moci. Naopak vidíme budoucnost v maximální možné decentralizaci a přenosu co největší části státních kompetencí zpátky na jednotlivce*“ (antifa 2016).

I přesto, že antifa termín extremismus v podstatě odmítá, bývá svými odpůrci, a většinovou společností, jako extremistická vnímána. Jedním z důvodů mohou být různé demonstrace, ale především skutečnost, že se antifa netají tím, že k dosahování svých cílů mohou použít i násilí. „*Násilí chápeme jako jeden z prostředků boje proti fašismu, avšak snažíme se k němu sahat, až když je to nevyhnutelné. Mnohokrát jsme se přesvědčili, že je násilí to jediné, čemu neonacisté rozumí. Sami totiž často nemají žádný skutečný zájem na politické činnosti a je to právě pouze násilnická a agresivní image, která je na neonacismu přitahuje. Násilí představuje mantinely jejich světa, a proto se bez něj nelze v rámci antifašismu obejít. Jestliže bojujeme proti neonacistům i násilím, nebráníme jen sami sebe a náš svobodný prostor, ale bojujeme i za všechny, kteří se bránit nemohou. Zároveň neuznáváme monopol státu na násilí. Nevidíme důvod, proč by mělo násilí, které používá policie, být bráno jako z principu lepší než jiné násilí. Přesto se snažíme roli násilí nepřeceňovat, neboť si uvědomujeme i jeho negativní důsledky*“ (antifa 2016).

Toto je i jeden z důvodů, proč i moji informátoři často o antifašismu hovoří pouze jako o ideologii, ale o žádných antifašistických skupinách či hnutích v souvislosti s grindovou subkulturou nehovoří, spíše se od nich distancují.

„Jasně, antifašismus jako myšlenka je určitě s extrémní muzikou úzce spojenej, ale pokud jde o antifu a tahle hnutí, nejsem si jistej, jestli se s jejich názorama můžu ztotožnit, je to v podstatě druhej extrém, vidíš ty antifáky, jak mlátěj nácky, demonstrujou a zakazujou různý koncerty, protože by mohly bejt nacistycký. Je to těžký, ale určitě antifašismus jako ideologie ano, ale jako hnutí spíš ne“ (15).

O antifašismu jako o ideologii, kterou se grinderi řídí, v některých případech napovídají i některé prvky jejich odívání. Můžeme potkat grindera nebo grinderku v tričku či mikině Antifa, Good Night White Pride, Refugees Welcome²¹ nebo v tričku kapely, která své levicové názory promítá do své hudby a následně i do potisků na trička a další předměty, o kterých jsem již hovořila v kapitole styl a vizáž grinderů. Kromě triček a mikin také často nosí na svých džínových bundách nebo například mikinách nášivky Antifa a další, které již zmiňuji výše, nebo nášivky s texty „love music – hate fascism²²“ nebo „anti nazis“.

Vymezení proti nacismu a jiným pravicovým ideologiím je zřejmé i z textů některých grindových kapel. Napalm Death jsou považováni za průkopníky hudebního stylu grindcore, jedná se o kapelu hrající již od roku 1981 a právě oni jsou jednou z kapel, jež do své tvorby často zahrnuje své levicové názory nebo boj za lidská práva. Pro představu příkládám jeden z textů právě výše zmíněné kapely Napalm Death, jedná se o píseň s názvem Instinct of Survival, neboli instinkt přežití. Tato skladba vyšla v roce 1987 na albu s názvem Scum, což v překladu znamená spodina.

Advertise the product you make,

never give, but always take.

21 Refugees Welcome – Uprchlíci vítajte, humanitární organizace, pracující na vytváření uvítacích komunit pro uprchlíky

22 Milovat hudbu - nenávidět fašismus

Kill and lie for security.

On supermarket shelves death to see.

Instinct of survival

Advertise the product you make,
never give and always take,
clingfilmed flesh and genocide,
contented life, while millions die.

Instinct of survival

The multinational corporation
takes its profits from the Starving Nations.

Indigenous people become their slaves
from their births into their graves.

The multinational corporation
takes its profits from the starving nations.

Another product for you to buy,
you'll keep paying, until you die.²³

23 Překlad: Propagujete produkt, který vyrábíte, nikdy nedáváte, jen berete. Zabíjíte a lžete kvůli bezpečnosti. V regálech supermarketů je vystavena smrt. Instinkt přežití. Propagujete produkt, který vyrábíte, nikdy nedáváte, jen berete. Maso v potravinové fólii a genocida, spokojený život, zatímco miliony umírají. Instinkt přežití. Nadnárodní společnosti vydělávají na hladovějících národech. Domorodí lidé se stanou jejich otroky od narození až do smrti. Nadnárodní společnosti vydělávají na hladovějících národech. Další produkt, který je pro tebe ke koupi, budeš platit dál až do smrti.

[Music: Napalm Death]

dostupné na:

<http://www.karaokearty.cz/texty-pisni/napalm-death/instinct-of-survival-23511>

11. Nejsme šilenci: Pohled na grindovou subkulturu zvenčí

Být členem hudební subkultury, jako je právě ta grindová, znamená nějakým způsobem se odlišovat od většinové společnosti, ať už co se hudebního vkusu týče, tak i vlastní vizáže.

Jedna z dotazovaných hovoří o reakcích většinové společnosti na svou vizáž takto. *„Máš tetování na viditelném místě, celá v černém s tričkem s pobuřujícím obrázkem a jedeš zrovna do práce nebo do školy městskou hromadnou dopravou. Věř, že při nástupu se staneš terčem očí všech zvědavých spolucestujících (smích), to se mi stává celkem často, ale fakt to neřeším“ (I8).*

Jak je již zmíněno výše v kapitolách pojednávajících o subkulturách obecně, na subkultury bylo v rámci různých výzkumů většinou nahlíženo jako na deviantní skupiny. Tento pohled však přetrvává dodnes, ne však z pohledu vědců, kteří subkultury zkoumají, nýbrž z pohledu většinové společnosti, lidí, kteří nejsou součástí těchto subkultur a často o nich vědí jen velmi málo.

Cítí se být členové grindové subkultury vyloučení ze společnosti, cítí se být marginalizováni? Podle Kellera (2014) je exkluze neboli vyloučení pojem, který má upozornit na osoby žijící na okraji společnosti. Tento výraz se používá výhradně jako synonymum marginality. Nejčastěji však bývá spojován s chudobou (Keller 2014: 7-8). Zde pojem vyloučení, vyčlenění nebo marginalizace bude užíván v souvislosti s hudebními subkulturami jakožto skupinami, které se určitým způsobem odlišují od většinové společnosti, a z toho důvodu mohou být marginalizovány. Dotazovaní se však marginalizováni necítí, samozřejmě se s různými předsudky nebo opovržením setkávají, ale nijak zásadně to neřeší.

„Jasně, že jsem se setkal s lidma, který mě kvůli té muzice odsoudili, nebo i kvůli tomu, jak vypadám, ale mně je to úplně jedno, když se mi bude líbit zvuk pračky, budu poslouchat zvuk pračky a všem je do toho prd. Kdo má tendenci ti kecat do toho, co děláš, co nosíš za oblečení, nebo co posloucháš, je jen zaujatej chudák, se kterým nemá cenu ztrácet čas diskuzí.“ (I2)

Stejný názor má i další z dotazovaných. *„Lidi tě prostě odsouděj, když nejsi podle jejich představ, nezapadáš do jejich škatulky, ale to nemá smysl řešit, s takovýma lidma se prostě nebavím, mám kolem sebe jen ty, který mě berou takovou, jaká jsem“ (I4).*

Jak jsem již zmínila, stává se, že jsou členové grindové subkultury většinou společností odsuzováni, jak kvůli hudebnímu stylu, který poslouchají, tak kvůli jejich vzhledu, ale jak uvádí jeden z dotazovaných, často se jedná o anonymní urážky na internetu.

„Na sociálních sítích tě odsoudí kdekdo úplně běžně, ale takhle zoči voči si to nikdy nikdo nedovolí, to je strašně zajímavý a vždycky je to člověk, kterej tam nemá žádnou profilovou fotku samozřejmě, kterej má nějaký vymyšlený jméno a všechny tyhle blbosti, je to člověk, kterej se jednoduše schovává, není dostatečně sebevědomej a silnej, aby přišel a řekl je to takhle a takhle, tohle se mi nelíbí, protože takováhle kritika je bezvadná (smích)“ (I1)

11.1. Morální panika a démonizace

S konceptem subkultur jakožto skupin, které se vymezují od většinové společnosti, můžeme hovořit o morální panice. Morální panika je koncept, který byl rozvinut v 70. letech 20. století britským sociologem Stanleyem Cohenem, jedná se o koncept pojednávající o vztahu dominantní společnosti k marginálním skupinám. Můžeme ji definovat jako stav, kdy je určitá skupina, její chování či událost s ní spojená interpretována jako deviantní do té míry,

že je považována za hrozbu pro společnost jako celek. Tento pojem umožňuje uchopit vztah mezi členy subkultur a majoritní společností. Děje se tak prostřednictvím takzvané démonizace, což je v podstatě označení členů určité skupiny jako deviantních (Heřmanský 2013).

Koncept morální paniky není zcela jednoznačný a různí autoři se na jeho charakteristice zcela neshodnou. Nejčastěji se však klade důraz na tyto čtyři aspekty – znepokojení, nepřátelství, pomíjivost a nepřiměřenost. Konkrétní jev nebo sociální skupina může být zdrojem morální paniky, pokud je prezentována s velkou mírou znepokojení a zároveň velkou mírou nepřátelství vůči dané skupině (Heřmanský 2013).

Masmédia hrají v procesu morální paniky a démonizace zásadní roli. Často pro majoritní společnost představují jediné informace o subkulturách, protože s nimi nemají žádné osobní zkušenosti. Navíc označí prvotní deviace, ale především vytváří obraz daného jevu. Součástí démonizace je zveličení problému a překrucování informací o něm. Dalším krokem je varování před tím, že se znovu objeví. A nejvýznamnějším prostředkem je takzvaná symbolizace. Díky ní mají pozitivní či neutrální aspekty striktně negativní podtext (Heřmanský 2013).

S tím souvisí i změna v předávání informací médií vlivem televize. Ramonet (2003) uvádí, že ještě nedávno znamenalo informovat předat přesný a především ověřený popis nějaké události. Stejně tak to znamenalo získat soubor kontextových parametrů, které například čtenáři umožnily chápat hluboký význam dané události. To vše se však změnilo, jak jsem již výše zmínila, vlivem televize, která dnes v hierarchii médií zaujímá dominantní místo. Televizní noviny především díky své nové ideologii přímého přenosu nastolily novou koncepci informace. Informovat tedy znamená „ukazovat příběh za chodu“, tedy učinit diváka účastníkem dané události. Jedná se o závratný obrat, jehož důsledky si ovšem ne všichni zcela

uvědomují, protože se předpokládá, že obraz nebo popis dané události stačí k tomu, aby ukázal její pravý význam. Pro televizního diváka tedy není prioritním cílem pochopit dosah události, ale dívat se na to, co před jeho očima vzniká. „*Takto se pozvolna znovu ustavila iluze, že vidět znamená chápat*“ (Ramonet 2003: 212-215).

Morální panika je běžným procesem nejen v České republice, ale i v ostatních zemích, je to především proto, že masmédiá sdílejí hodnoty majoritní společnosti, které zobrazují „deviantní“ subkultury jako hrozbu. Morální panika tedy vzniká nesouladem norem a ideologií subkultury s normami a ideologiemi majoritní společnosti. Morální panika funguje podobně jako v případě „těch druhých“, kdy morální panika vypovídá spíše o dominantní kultuře než o subkultuře, která je jejím terčem (Heřmanský 2013).

Jelikož není grindová subkultura moc známá mezi většinovou společností, nemůže být v podstatě o morální panice či démonizaci řeč, ale pokud budeme grindcore brát jako frakci metalu a punku, tak je zřejmé, že k morální panice ze stran většinové společnosti dochází. V největším měřítku bude možné ji pozorovat, ve městech, kde jsou každoročně pořádány velké festivaly extrémní muziky, především v době jejich průběhu a bezprostředně před a po. Takovým festivalem může být například Obscene Extreme Festival, o kterém jsem hovořila na začátku práce. Z toho tedy vyplývá, že morální panika je velmi pomíjivá, může se objevit náhle a po chvíli zase zmizet, aniž by zmizely podmínky, které ji vyvolaly. To znamená, že vznik morální paniky nesouvisí s novostí daného jevu (Heřmanský 2013). To znamená, že morální panika se objevuje pouze v dobu trvání tohoto festivalu a s jeho ukončením zmizí, protože podmínky, které ji vyvolaly, jsou v tu chvíli pro většinové obyvatelstvo viditelné. Tisíce vyznavačů extrémní muziky se sjede do Trutnova. Po skončení tohoto festivalu tito fanoušci odjedou a morální panika utichá. Neznamená to však, že by vyznavači hudebního stylu grindcore přestali existovat, ale nejsou obyvatelům Trutnova každý den na očích.

Název Obscene Extreme je už sám o sobě extrémní a může vyvolávat morální paniku. Samozřejmě tomu tak bylo i v Trutnově, jak uvádí jeden z dotazovaných. „*Jo, pamatuju si, že před prvním ročníkem byl v Trutnově samozřejmě nějaký problém, už jenom kvůli tomu názvu, si pamatuju, že přijeli policajti a furt se vyptávali, co je to za extremistickou party, jestli jsme nějaký náckové a všechny tyhle nesmysly, no bylo to úplně směšný, ale teď po těch zkušenostech, když už tam ten festival je vlastně skoro dvacet let, tak je to v pohodě, ale já myslím, že takhle kritizujou lidi, který tam nikdy nebyli a který to nikdy neviděli, vyprávěj, co se tam děje za zvrhlosti, jen aby se zviditelnili*“ (I1).

Další z dotazovaných uvádí: „*pamatuju si, že když jsem jela na Obscene poprvý a někde jsem to řekla, tak mně všichni říkali, ať tam nejezdím, že je to hroznej festival, bůh ví co se tam děje za hrůzy. Pak jsem se zeptala, jestli tam oni sami byli, ale nikdo z nich tam nebyl. Takhle se to pak šíří, nedivím se, že se toho festivalu a těch lidí ostatní boje, když lidi, který tam nikdy nebyli, šířej takovýhle fámy*“ (I4).

Každý rok v období, kdy Obscene Extreme probíhá, nalezneme na internetu několik článků, které o tomto festivalu pojednávají „*Peklo na trutnovském Bojišti: nejdřív rány bičem, pak metalová smršť*“ (Plecháč 2017). „*Bičování, jízda v popelnicích či pojídání chilli papriček. Festival Obscene Extreme slibuje zábavu*“ (Lidovky 2016). Takové a další podobné titulky nalezneme na internetových serverech, na stránkách různých deníků, ale v době průběhu festivalu i v televizních zpravodajstvích. Autoři těchto článků si vyberou doopravdy to nejextrémnější, co Obscene Extreme nabízí, a tak festival veřejnosti představí, takto se pak šíří morální panika.

Jeden z dotazovaných hovoří o zájmu novinářů o Obscene Extreme festival takto: „*novináři jenom hledaj něco jinýho, v dnešní době, kdy je každěj zprůměrovaněj, tak najednou je pro ně zajímavěj festival Obscene Extreme, protože je úplně jinej, takže chtěj*

ukázat něco jinýho, nechtěj zůstat u těch Rock for Peoplů²⁴ a všech těch normálních běžnejch, průměrnejch festivalů, o kterejch celý ty roky informovali a kterým pomáhali růst, tak najednou je trendy mediálně představit nějakou komunitu lidí, který stojej úplně mimo ten hlavní proud. To teď třeba poběží dva, tři roky a pak je to přejde“ (I1).

24 Rock for People – multizánrový, komerční festival každoročně probíhající v Hradci Králové na letišti

12. Závěr

Grindcore jako hudební styl a subkultura se pohybuje někde na rozhraní metalu a punku a od každého z nich přejímá různé aspekty. Z metalu čerpá především po hudební stránce, je velmi podobný death metalu, jen mnohem rychlejší a brutálnější, zatímco náplň textů je spíše podobná punku, kdy jsou typické levicové ideologie promítány do samotné tvorby.

Na začátku svého výzkumu jsem si kladla za úkol popsat grindovou subkulturu, která bývá v literatuře, často v rámci metalové a punkové scény opomíjena. Pohled na hudební subkultury mládeže byl odjakživa spojen s určitými obavami či dokonce odporem. Některé subkultury byly dokonce za dob minulého režimu považovány za hrozbu společnosti. Dle mého názoru tento pohled do jisté míry přetrvává dodnes a to především u subkultur a subkulturních jedinců, u kterých je na první pohled zřejmé, že do nějaké subkultury patří. V tomto případě se jedná o punkáče, metalisty a zde především o grindery, o kterých byla celá tato práce. Tito lidé bývají společností, nezajímavou a často neznalou, označováni za vyvrhele společnosti, kteří bývají spojováni s alkoholem, drogami a často i nízkou inteligencí. Takto často pohled na subkultury spojené s extrémní hudbou vykreslují média, či právě lidé, kteří o nich nic nevědí.

Skutečnost je ovšem trochu jiná. Spousta mých známých, kteří poslouchají grindcore, jsou chytrí lidé se silnými etickými zásadami a jakýmsi sociálním cítěním. Grindeři se často od většinové společnosti odlišují jak hudbou, kterou poslouchají, tak i svým vzhledem, který je velmi podobný tomu metalovému. Černé oblečení, trička a mikiny s logy kapel, vlasy různých délek, tetování a piercingy, takto by se velmi stručně a obecně dala popsat vizáž grinderů.

Uspořádání uvnitř grindové subkultury není nijak zásadně hierarchizováno, na koncertech a festivalech dochází k častému kontaktu fanoušků a interpretů, kteří se jim nestraní v uzavřeném zákulisí. Možnost přístupu fanoušků na stage na grindových koncertech a festivalech dle mého názoru také demonstruje určitou rovnost. Můžeme zde tedy hovořit pouze o určitém uznání či prestiži, kterých se hudebníkům a pořadatelům dostává ze stran fanoušků.

Již výše jsem hovořila o určitých etických zásadách a sociálním cítění přívrženců grindové subkultury. Tyto zásady se často promítají do životního stylu a ideologických postojů jedince. Zde je velmi znát vliv punku, který je spojován s anarchismem, antifašismem, ale také bojem za práva lidí a zvířat. S hudebními subkulturami jsou často spojovány takzvané alternativní životní styly, takovým životním stylem jsou právě veganství a vegetariánství, které má v rámci grindové subkultury velké zastoupení, vezmeme-li v potaz, že největší grindový fesival na světě Obscene Extreme je vegetariánský. Užívání alkoholu a drog je různé, nalezneme zde jedince, kteří se přiklání k životnímu stylu straight edge, tedy k naprosté abstinenci, jedince, kteří konzumují alkohol a lehké drogy, jako je marihuana, pouze výjimečně na koncertech a festivalech, ale nalezneme zde i jedince, jejichž konzumace alkoholu a drog hraničí se závislostí.

Ve své práci také hovořím o ideologiích, které jsou s grindovou subkulturou spojovány a vycházejí většinou z punkových ideologií. Jedná se hlavně o antifašismus, který je však přívrženci grindové subkultury vnímán pouze jako ideologie nebo názor. Dotazovaní uvádí, že se jedná o jistý morální princip, kterým by se měli řídit všichni lidé. Grindové koncerty a festivaly jsou proto často pořádány pod nálepkou Good Night White Pride, aby ukázaly, že mezi grindery není pro pravicové ideologie místo. Naopak od antifašistických hnutí se

distancují a často je označují za příliš radikální, ačkoliv s jejich základními myšlenkami souhlasí.

Cílem této práce bylo zodpovědět výzkumnou otázku, která je zmíněna v úvodu, tedy zjistit, jak příslušníci grindové subkultury charakterizují grindcore a životní styl s ním spojený. Myslím si, že tento úkol jsem splnila, ačkoliv si uvědomuji, že by práce mohla být rozsáhlejší, ale pro jeden z prvních pokusů o popsání grindové subkultury, jako svébytné subkultury, jsou tyto informace dostačující. Zde tedy zůstává prostor pro další výzkumy, které by mohly být obohaceny o další otázky, nebo by se mohly zabývat všemi zmíněnými tématy jednotlivě a více do hloubky.

Takový je tedy obraz dnešní grindové subkultury, proto není dobré často dávat na první dojem, který může v některých vzbuzovat strach či opovržení. Grindeři jsou prostě jen lidé, kteří mají rádi extrémní hudbu a nechtějí být jen šedými myškami v dnešní komercializované společnosti. Často se pod tetováním a nechutným potiskem na tričku může skrývat velice citlivý člověk s hlubokými morálními zásadami. A nebo taky ne, protože: „hloupé výjimky se tady najdou taky (smích)“ (I3).

13. Seznam použitých zdrojů:

- Antifa. 2007. *Antifa & Straight Edge*. Dostupné z: <http://antifa.cz/content/antifa-straight-edge> [25. 10. 2017].
- Antifa. 2017. *Kdo jsme?* Dostupné z: <http://www.antifa.cz/content/kdo-jsme> [24. 10. 2017].
- Bourdieu, P. 1998. *Teorie Jednání*. Praha: Karolinum.
- Crosswel, J. 1998. *Qualitative inquiry and research design: choosing among five traditions*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Česká veganská společnost. 2017. *Co je veganství?* Dostupné z: <http://veganskaspolecnost.cz/zaklady/co-je-veganstvi/> [19. 10. 2017].
- Davis, J. R. 2006. „Growing Up Punk: Negotiating Agigng Identity in a Local Music Scene“. *Symbolic Interaction* 29 (1): 63-69.
- Dlabalová, T. 2015. KDO JE KDO – Vegetarián – Vegan – Vitarián. *VegeFest*. Dostupné z: <http://www.vegetarianskyfestival.cz/kdo-je-kdo-vegetarian-vegan-vitarian/> [19. 10. 2017].
- Duffková, J., Urban, L., Dubský, J. 2008. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.
- Eriksen, T. H. 2007. *Antropologie multikulturní společnosti*. Praha/ Kroměříž: Triton.
- Eriksen, T. H. 2008. *Sociální a kulturní antropologie*. Praha: Portál.
- GNWP. 2017. *Co je GNWP?* Dostupné z: <http://gnwp.cz/> [24. 10. 2017].
- Goffman, E. 1999. *Všichni hrajeme divadlo*. Praha: Nakladatelství studia Ypsilon.
- Gordon, M. M. 1997. „The Concept of the Sub-culture and its Application“. Pp. 40-54 in Ken Gelder, Sarah Thornton (eds.) *The Subculture Reader*. London: Routledge.
- Grow, K. 2012. *Heavy metal, od hard rocku až po extrémní metal*. Praha: Sloart.

- Hanzalová K. 2012. *Současná metalová subkultura v České republice pohledem jejích členů: význam vizuálních prvků a reflexe reakcí většinové společnosti*. Univerzita Karlova v Praze: Fakulta Humanitní studií.
- Hebdige, D. 1979. *Subculture the meaning of style*. New York: Routledge.
- Hendl, J. 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Heřmanský, M., Novotná, H. 2011. Hudební subkultury, in P. Janeček, (ed.), *Folklor atomového věku. Kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti*. Praha: Národní muzeum.
- Heřmanský, M. 2013. Emoce, žiletky a sebevraždy. Démonizace emo subkultury a morální panika v českém prostředí. *Researchgate*. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/281375557_Emoce_ziletky_a_sebevrazdy_Demonizace_emo_subkultury_a_moralni_panika_v_ceskem_prostredi [14. 9. 2017].
- Charvát, J. 2007. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Portál: Praha.
- Chmelík, J. 2001. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Linde Praha a.s.
- Christe, I. 2005. *Heavy Metal: Kompletní historie pro znalce*. Praha, BB/art.
- Irwin, J. 1997. „Notes in the Status of the Concept subculture“. Pp. 66-70 in Ken Gelder, Sarah Thornton (eds.) *The Subculture Reader*. London: Routledge.
- Karaoke texty. 2017. *Napalm Death – Instinct of Survival*. Dostupné z: <http://www.karaokearty.cz/texty-pisni/napalm-death/instinct-of-survival-23511> [23. 10. 2017].
- Keller, J. 2014. *Exkluze jako sociální problém a jako otázka metodologická*. Ostrava: Ostravská univerzita.
- Kolářová, M. 2011. *Revolta stylem: Hudební subkultury mládeže v České republice*. Praha, Slon.

- Košč, J. 2009. ČURBY - hotové šílenství (rozhovor s hlavou Obscene productions). *Metalopolis*. Dostupné z: http://www.metalopolis.net/art_interviews.asp?id=4884 [25. 10. 2017].
- Křivánková, J. 2013. Nemasová subkultura: Alternativní způsoby stravování uvnitř hardcore punkové scény. Univerzita Pardubice: Fakulta Filozofická.
- Lidovky. 2015. *Nákup potravin jako politický čin. Vítejte v kmeni Straight edge*. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/nakup-potravin-jako-politicky-cin-vitejte-v-kmeni-straight-edge-pwq-/kultura.aspx?c=A150602_170648_ln_kultura_hep [25. 10. 2017].
- Lidovky. 2016. *Bičování, jízda v popelnicích či pojídání chilli papriček*. Festival Obscene Extreme slibuje zábavu. Dostupné z: Zdroj: https://www.lidovky.cz/bicovani-jizda-v-popelnicich-ci-pojidani-chilli-papricek-festival-obscene-extreme-slibuje-zabavu-iz5-/video.aspx?c=A160713_200838_ln-video_ele [21. 9. 2017].
- Metaldescent. 2014. *Grindcore*. Dostupné z: <http://metaldescent.com/grindcore/> [19.9.2016].
- Muggleton, D. 2000. *Inside Subculture: the Postmodern Meaning of Style*. Oxford: Berg.
- Obscene Extreme. 2001. *Často kladené dotazy – Rozhovor konec roku 2001*. Dostupné z : <http://www.obsceneextreme.cz/cs/faq> [24. 10. 2017].
- Palák, V. 2014. Čurby: každý ví, že OEF stojí na fanoušcích, ne sponzorech. *The Aardvark*. Dostupné z: <http://www.the-aardvark.cz/curby-kazdy-vi-ze-oef-stoji-na-fanouscich-ne-sponzorech> [11. 10. 2017].
- Plecháč, T. 2015. K extrému se musíte dostat sami, říká šéf nezvyklého hudebního festivalu. *Idnes/ Hradecký kraj*. Dostupné z: http://hradec.idnes.cz/rozhovor-s-poradatelem-festivalu-obscene-extreme-fsc-/hradec-zpravy.aspx?c=A150702_2174449_hradec-zpravy_pos [17. 9. 2017].

- Plecháč, T. 2015. VIDEO: Z pódia čiší zlo, ale na nejtvrđším festivalu vládne pohoda. *Idnes/ Hradecký kraj*. Dostupné z: http://hradec.idnes.cz/reportaz-z-festivalu-obscene-extreme-d8d-/hradec-zpravy.aspx?c=A150710_141951_hradec-zpravy_pos [17. 9. 2017].
- Plecháč, T. 2017. Peklo na trutnovském Bojišti: nejdřív rány bičem, pak metalová smršť. *Idnes/ Hradecký kraj*. Dostupné z: https://hradec.idnes.cz/festival-obscene-extreme-bojiste-trutnov-2017-fms-/hradec-zpravy.aspx?c=A170706_145027_hradec-zpravy_the [21. 9. 2017].
- Ramonet, I. 2003. *Tyranie médií*. Praha: Mladá Fronta.
- Rateyourmusic. 2016. *Goregrind*. Dostupné z: <https://rateyourmusic.com/genre/Goregrind/> [17.9.2016].
- Rockový Svět. 2017. *Stage diving – coje to za zábavu?* Dostupné z: <http://www.rockovy-svet.cz/komentare/stagediving/> [21. 10. 2017].
- Růžička, M., Vašát, P. 2011. Základní koncepty Pierra Bourdieu: pole – kapitál – habitus, *Antropoweb*. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/zakladni-koncepty-pierra-bourdieu-pole-kapital-habitus> [20. 10. 2017].
- Smolík, J. 2006. „Extremismus subkultur mládeže?“. *Rexter*. Dostupné z: <http://www.rexter.cz/extremismus-subkultur-mladeze/2006/05/01/> [24. 10. 2017].
- Smolík, J. 2010. *Subkultury mládeže. Uvedení do problematiky* Praha: Grada.
- Šaradín, P. 2001. *Historické proměny pojmu ideologie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.
- Švamberk, A. 2011. *No Future! Kapitoly o britském punku*. Praha, Maťa.
- Thornton, S. 1997. „The Social Logic of Subcultural Capital“. Pp. 200-209 in Ken Gelder, Sarah Thornton (eds.) *The Subculture Reader*. London: Routledge.
- Thornton, S. 1995. *Club cultures: music, media, and subcultural capital*. Hanover: University Press of New England.

Toušek, L. a kol. 2015. *Kapitoly z kvalitativního výzkumu*. Plzeň: Západočeská Univerzita v Plzni.

Urban dictionary. 2004. *Crust punk*. Dostupné t: <http://www.urbandictionary.com/define.php?term=crust%20punk> [17.9.2016].

Vaněk. M. 2002. *Ostrůvky svobody. Kulturní a občanské aktivity mladé generace v 80. letech v Československu*. Praha: Votobia.

Varianty. 2017. *Subkultura*. Dostupné z: <https://www.varianty.cz/slovnicek-pojmu/44-subkultura> [5. 9. 2017].

14. Přílohy

Příloha 1.....	82
Příloha 2.....	83
Příloha 3.....	84
Příloha 4.....	85
Příloha 5.....	86
Příloha 6.....	87

Příloha 1: Erb festivalu Obscene Extreme

Autor: Obscene Extreme Festival

(Dostupné z: <https://paratmagazine.com/clanky/historie-festivalu-obszene-extreme-dil-druhy/> [20. 11. 2017]).

Příloha 2: Obscene Extreme festival – stage

Autor: Obscene Extreme Festival

(Dostupné z: <http://www.obsceneextreme.cz/cs/a/441/novinky,vstupenky-oef-2016> [20. 11. 2017]).

Příloha 3: Fanouškové na festivalu Obscene Extreme 2017

Autor: Trutnovinky

(Dostupné z:

<https://www.facebook.com/ObsceneExtremeFestival/photos/a.1584675738241917.1073741894.104121926297313/1626124804097010/?type=3&theater> [14. 11. 2017]).

Příloha 4: Benefiční tričko s antifašistickým potiskem kapely Napalm Death na podporu American Civil Liberties Union a Southern Poverty Law Center²⁵

Autor: Napalm Death

(Dostupné z: <http://www.metalinjection.net/metal-merch/napalm-death-release-nazi-punks-f-off-shirt-to-benefit-aclu-splc> [20. 11. 2017]).

²⁵ American Civil Liberties Union (ACLU) a Southern Poverty Law Center (SPLC) – Americké neziskové organizace zabývající se bojem za lidská práva.

Příloha 5: Stage diving na festivalu Obscene Extreme 2017

Autor: xichty.cz

(Dostupné z:
<https://www.facebook.com/ObsceneExtremeFestival/photos/a.1584675738241917.1073741894.104121926297313/1609998702376287/?type=3&theater> [14. 11. 2017]).

Příloha 6: Kapela Haemorrhage po vystoupení na Moita Metal Festu v Portugalsku 2016

Autor: Igor Ferreira

(Dostupné z:

<https://www.facebook.com/HaemorrhageGore/photos/a.428866533554.202131.240053033554/10154038346988555/?type=3&theater> [14. 11. 2017]).